Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

13 ноябрь, чоршанба, 1996 йил

Сотувда эркин нархда. № 229 (1481)

ПРЕЗИДЕНТ БЕЛЬГИЯГА ЖЎНАБ КЕТДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 12 ноябрь куни Бельгия Қироллиги Бош вазири Жан Люк Деханенинг таклифига биноан расмий ташриф билан ушбу мамлакатга жўнаб кетди.

— Бельгия, гарчанд жуғрофий жиҳатдан катта ҳудудга эга мамлакат бўлмаса-да, жаҳондаги энг ривожланган ўнта давлатдан биридир, — деди Президент Ислом Каримов сафар олдидан журналистларга берган интервьюсида. — Шу боис Ўзбекистон билан бу мамлакат ўртасидаги ҳамкорликнинг тараққий топиши республикамиз ҳамда Европа Иттифоқини янада яқинлаштиради. Сафаримиз давомида Бельгия Қироллиги билан ўзаро алоқаларни ривожлантириш, жумладан, экспорт ва импорт маҳсулотларига икки томонлама солиқ солмаслик, банклараро муносабатларни йўлга қўйиш, Тошкент билан Бельгия авиақатновини ташкил этиш каби муҳим ҳужжатлар имзоланади.

Тошкент аэропортида Президент Ислом Каримовни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Раиси Э. Халилов, Бош вазир Ў. Султонов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Б. Ғуломов, Тошкент шаҳар ҳокими К. Тўлаганов кузатиб қолди.

(ЎзА).

ЕВРОПА ДАРВОЗАСИ

«Менинг тахминим шундай: кейинги йили Бельгия — Ўзбекистон ҳамкорлигигина эмас, Европа Иттифоқи ва НАТОга аъзо барча мамлакатлар ўртасида ўзаро муносабатлар чуқурлашадиган йил бўлади», — дейди Ғарбий Европанинг таниқли сиёсат ва давлат арбобларидан бири Роберт Урбен.

Роберт Урбен — ўзига хос шахс. У оддий математика муаллимлигидан юксак хизмат поғоналарига кўтарилди. Мана, унинг айрим босқичлари: Вазирлар Маҳкамаси — Валлониянинг минтақавий ва иқтисодий масалалар бўйича давлат котиби, Эно вилояти бош котиби, Ғарбий Европа иттифоқи, Европа Кенгаши ва НАТОдаги Бельгия ҳайъати ва ташқи ишлар бўйича парламент комиссияси аъзо бўлган. Бельгиянинг француз тилида гаплашувчи минтақаси почта, телефон ва телеграф алоқаси, соғлиқни сақлаш ва маориф вазирликларини бошқарган. Европа мамлакатлари билан алоқалар ҳамда ташқи савдо бўйича собиқ вазир. Йигирма йилдан ортиқроқ она шаҳри — Брюссе-Орнюнинг мэри бўлган. Бельгиянинг етти ордени соҳиби. Перу, Голландия, Габон, Португалия, Испания, Тунис, Аргентина, Люксембург давлатларининг фахрий мукофотларига сазовор бўлган.

Шу йилнинг июнь ойида Бельгия тадбиркорлари вакиллари ҳайъатига бошчилик қилиб, Ўзбекистонда борган эди.

— Жаноб Урбен, Сизга кўп қиррали шахс — сиёсатчи, давлат арбоби, сенатор ва Бельгия тадбиркорларининг нуфузли вакили сифатида мурожаат қилмоқчимиз. Агар эътироз билдирмасангиз, суҳбатимизни сиёсий масалалардан бошласак. Ўзбекистон билан Европа Иттифоқи ва НАТО ўртасидаги ҳамкорлик истиқболлари ҳақида қандай фикрдасиз?

— Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Бельгия пойтахти ва Европа Иттифоқи маркази — Брюсселга ташрифини қутлайман. Бу ерда бир неча юз давлатлар ва ҳукуматлараро ҳамда хусусий ташкилот ва компанияларнинг қароргоҳлари жойлашган. Брюссель сиёсий конгресс ва симпозиумлар ўтказиш бўйича жаҳонда тўртинчи ўринда ва йирик молиявий марказ сифатида еттинчи ўринда туради. Айни пайтда Ўзбекистоннинг Марказий Осиёдаги геосиёсий ўрни ҳам бизга яхши маълум. Европа ва Осиёни боғлайдиган нақлиёт йўли — ТРАСЕКА лойиҳасини амалга оширишда республикангизнинг аҳамияти ниҳоятда ошади. Ўзбекистон — бу «хавфсизлик йўлаги»даги марказий мамлакат.

Европа мамлакатлари ўзларининг хавфсизлиги фақатгина ички вазият билан эмас, балки бошқа минтақалардаги аҳвол билан ҳам узвий боғлиқ эканлигини яхши ҳис этадилар. Шунинг учун ҳам Европа Иттифоқи ва НАТО Ўзбекистонга катта қизиқиш билан қараяпти ҳамда барча масалалар бўйича фаол мулоқот олиб боришга ҳозир. Ғарбий Европа Иттифоқи, Европа Кенгаши ва НАТОдаги Бельгия ҳайъатининг аъзоси сифатида шуни айтишим мумкинки, Марказий Осиё, жумладан, Ўзбекистон ана шу нуфузли ташкилотлар томонидан Евроосиё минтақасининг узвий бир бўлаги, деб қаралмоқда. Бу ҳудуд Европа хавфсизлигига бевосита дахлдор.

— Сиз Тошкентда Ислом Каримов билан учрашдингиз. Унинг Афғонистондаги вазиятта нисбатан ташаббусларидан бохабарсиз. Ўзбекистоннинг ана шу муаммога нисбатан позициясига қандай қарайсиз? Жумладан, Афғонистонга қурол келтиришга нисбатан эмбарго киритиш, Ислом Конференцияси Ташкилоти иштирокида Бирлашган Миллатлар Ташкилоти раҳнамолиги остида халқаро конференция чақириш, зиддиятларни қатъий сиёсий воситалар, барча сиёсий, минтақавий, диний ва этник гуруҳлар тинч музокаралари йўли билан ҳал этиш зарурлиги ҳақидаги таклифларга муносабатингизни билмоқчи эдик.

— Ўзбекистон Республикаси Президентининг позициясини тўла маъқуллайман. Унинг ташаббуслари НАТО ва Европа Иттифоқига аъзо мамлакатлар раҳбарлари томонидан қўллаб-қувватланиши керак, деб ҳисоблайман. Албатта, Афғонистонга ноқонуний йўл билан қурол-яроғ етказиб бераётган давлатларга таъсир ўтказиш керак. Энг муҳими, жанг қилаётган томонларни қуролсизлантириш учун тадбирлар белгилаш зарур.

Мен Афғонистоннинг Покистон билан чегарасидаги Пешовар шаҳрида бўлдим. Бу ердан Шимолга ҳеч бир тўсиқсиз жуда катта миқдорда қурол-яроғ етказиб берилаётганини кўриб, ҳайрон қолдим. Шимолдан эса кўплаб қочоқлар келмоқда. Гиёҳванд ўсимликлар назоратсиз етиштирилаётганини ҳам эшитдим. Шунинг учун ҳам Афғонистондаги уруш минтақавий масалагина эмас, жаҳон миқёсидаги муаммо, деб ҳисоблайман. Чунки ана шу гиёҳванд моддалар жуда кўплаб мамлакатлар, шу жумладан, Европа давлатларига олиб келинмоқда. БМТ Афғонистондаги урушни музокаралар йўли билан тўхтатишга уринаётган давлатларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаши керак. Бу борада халқаро конференция чақириш пайти ҳам келди. Афғонистондаги тангликни бартараф этиш кўп томонлама ёндашувни талаб этади.

Сизнинг Президентингиз масалага худди шундай қараяпти. Мен у билан ҳамфикрман.

— Энди Сизга сенатор сифатида мурожаат қилмоқчиман. Бельгия Вакиллар Палатаси ва Сенатининг Ўзбекистон Олий Мажлиси билан ўзаро алоқаларини қандай баҳолайсиз?

— Тошкентга сафарим пайтида Олий Мажлис депутатлари билан учрашган эдим. Куни кеча Қирғизистон парламенти вакилларини қабул қилдим. Биз тез-тез ҳайъатлар алмашлашимиз, бир-биримизнинг тажрибаларимиз ва муаммоларимиз билан танишишимиз керак. Ўзбекистон Бельгияни Европага дарвоза деб қараши керак. Чунки у орқали Европа Иттифоқи мамлакатлари депутатлари ва сенаторлари фаолияти ва анъаналари билан яқиндан танишиши мумкин. Шу тариқа тадбиркорлик, халқ дипломатияси соҳаларида ҳамкорликни ривожлантириш, маданий соҳалардаги алоқаларни кенгайтириш имкони бўлади. Масалан, қўшни Сангиляр шаҳрида ҳар йили халқаро фольклор фестиваллари ўтказилади. Уларда Озарбойжон ва Болтиқбўйи мамлакатлари вакиллари ҳам қатнашади. Ўзбекистонлик ҳаваскорлар ҳам келса бўлмайдими? Бизнинг депутатларимиз Бельгия ва Ўзбекистон халқлари ўртасида дўстлик кўпригини бунёд этишлари лозим.

— Сиз республикамиздаги ислоҳотлар жараёнини ўз кўзингиз билан кўргансиз. Бозор иқтисодиётига ўтишнинг Ўзбекистон моделига қандай муносабатдасиз?

— Мен Президент Ислом Каримов билан бир ярим соат суҳбатлашдим. Бу фаол мулоқотда мамлакатингизнинг ўтмиши, ҳозирги куни ва келажаги кўз ўнгимда намоён бўлди. Ислом Каримовнинг шахси ҳам менда чуқур таассурот қолдирди. Бу бежиз эмас. СССР тарқалиб кетганидан кейин мустақилликка эришган республикалар олдида бир қатор муаммолар пайдо бўлди. Бу эса ўзига хос ёндашувни тақозо этарди. Президент Ислом Каримов янги давлат раҳбари сифатида қайта қуришнинг энг қулай моделини топа олди. МДҲ давлатлари орасида бу энг мақбул йўл, деб биламан. Иқтисодий ислоҳотлар тадрижий тарзда ва қатъият билан амалга оширилмоқда. Энг муҳими, Ўзбекистонда сиёсий барқарорлик ҳукмрон. Ислом Каримов минтақавий муаммоларни чуқур ҳис этади, Ўзбекистоннинг жаҳондаги ўрни ва аҳамиятини яхши тушунади. Ниҳоят, Президентингиз — сўзи билан иши бир раҳбар, ўз халқи ва жаҳон ҳамжамияти олдида олган мажбуриятларига масъулият туйғуси билан қарайди.

— Бельгия — ривожланган давлат сифатида катта сармояга, юксак технологияларга эга. Ўз навбатида Ўзбекистонда катта хомашё ресурслари, малакали ишчи кучи мавжуд. Чет эл сипчиларининг фикрига қараганда, республикада сармоя учун қулай шароит яратилган. Аммо Бельгия сармояси Ўзбекистон бозорига яхши йўл топганича йўқ. Бунинг сабаби нимада, деб биласиз?

— Бельгиялик 75 тадбиркорнинг Ўзбекистонга сафаридан сўнг мамлакатингизнинг обрўйи улар назарида янада юксалди. Сизларда иқтисодий имкониятлар катта. Аммо ўзингизни бельгиялик тадбиркор ўрнига қўйиб кўринг. Давлатларимиз ўртасида ҳеч қандай иқтисодий битимлар тузилганича йўқ. Шу маънода ҳозирги ташриф, чиндан ҳам, тарихий аҳамиятга эга. Ўзаро манфаатли ҳамкорлик учун ҳуқуқий асос бўладиган битимлар имзоланади. Энг асосийси, Президентингизнинг ўзи Брюсселда бизнинг тадбиркорларимиз билан учрашади. Ислом Каримов улар учун ишончли кафолат бўла олади.

Келгуси йили Бельгия ва унинг Европа Иттифоқидаги шериклари сармояси Ўзбекистон заминида катта салмоқ касб этади, деб ишонаман.

— Ўзбекистон халқига қандай тилакларингиз бор?

— Мамлакатингизнинг келажаги порлоқ. Ҳозирги қийинчиликлар вақтинчалик. Сизлар буларни бартараф этасиз. Буни халқингиздаги шарқона тадбиркорликка ишониб айтяпман.

Демак, мустақил Ўзбекистоннинг иқтисодий равнаққа эришадиган кунлари узоқ эмас.

Темур НИЗАЕВ.
«Жаҳон» ахборот агентлиги.
Брюссель шаҳри.

Мамлакатимиз саноати ҳамда аҳолининг газга бўлган эҳтиёжини қондиришда «Шўртангаз» газ конлари бошқармаси жамоасининг ҳам ҳиссаси катта. Абдумалик Депсинов бу ерда ишлай бошлаганига 3 йил бўлса-да, ана шу қисқа муддатда жамоа аъзолари ўртасида ҳурмат-эътибор топди.

Эргаш ҚУЛМУРОДОВ тасвирга олган.

ХАЛҚАРО СЕМИНАР ЯКУНЛАНДИ

12 ноябрь куни Германиянинг Конрад Аденауэр номидаги жамғармасининг Тошкентдаги минтақавий ваколатхонасида «Эркин иқтисодий ҳудудлар ва Ўзбекистонда уларни ривожлантиришда Товар ишлаб чиқарувчилар ҳамда тадбиркорлар палатасининг ўрни» мавзуидаги халқаро семинар якунланди.

Семинарнинг сўнгги куни сайёҳликни ва фан-техникани ривожлантириш учун махсус эркин иқтисодий ҳудудлар (ЭИҲ) ташкил этиш масалаларига бағишланди. Ўзбекистонлик ва германиялик олимлар, мутахассисларнинг ана шу соҳаларни ривожлантириш, жумладан, туризм инфраструктурасини яратиш, ЭИҲларда техника товарлари ишлаб чиқаришга бағишланган маърузалари тингланди. Бу борада республикамизда олиб борилаётган ишлар ва мазкур соҳа истиқболлари хусусида фикр юритилди.

(ЎзА).

• «Ғалла-96» •

БОҒОТ ШОЛИКОРЛАРИ ЗАФАРИ

Хоразм вилояти Боғот тумани деҳқонлари 9 минг тонналик шоли ҳосили уйиб, йиллик топшириқни бажарди. Бунда «Боғот» жамоа хўжалиги деҳқонларининг улуши салмоқли бўлди -- улар қабул пунктларига 5 минг 243 тонна шоли топширди. Туман шоликорлари яна 450 тонна ҳосил топширишга аҳд қилдилар.

ЁШЛАР ГАЗЕТАСИ

Наманганда чиқа бошлаган янги газета «Камолот» деб аталган. «Камолот» республика ёшлар жамғармасининг вилоят бўлими янги нашрнинг муассисидир.

Янги нашр муассисларининг режасига кўра, газета саҳифаларида жамғарма фаолиятини ёритишдан ташқари ёшлар ҳаётига доир умумий муаммоларга, ёшларни ишга жойлаштириш, уларнинг ўқиши ва бўш вақтини ташкил этиш масалаларига асосий эътибор берилади.

САНЪАТКОРЛАР САФАРИ

Алишер Навоий номидаги давлат академик Катта театрининг бир гуруҳ санъаткорлари Жанубий-Шарқий Осиё мамлакатларида сафарда бўлди.

Улар Гонгкок ва Сингапурда «Раймонда», «Ромео ва Жульетта» каби балет спектаклларини кўрсатдилар. П. Чайковскийнинг «Уйқудаги гўзал» балети томошабинларда, айниқса, катта таассурот қолдирди.

ҚИШЛОҚ ЖАМОЛ ОЧМОҚДА

Қашқадарё вилояти У. Юсупов туманидаги «Жийнов» жамоа хўжалигида қишлоқ ижтимоий инфраструктурасини ривожлантиришга муҳим аҳамият берилаётир.

Биргина шу йилнинг ўзида бу ерда 15 миллион сўмлик қурилиш ишлари бажарилди. Хўжаликда 14 кичик ва хусусий корхона фаолият кўрсатмоқда. Уларда 300 дан кўпроқ киши меҳнат қилмоқда.

ВАЛЮТА БИРЖАСИДА

Ўзбекистон Республикаси Валюта биржасида 1996 йил 12 ноябрда бўлиб ўтган савдода Ўзбекистон Республикасининг хорижий валютада операцияларни амалга ошириш ҳуқуқига эга бўлган банклари иштирок этди.

Сотув ҳажми 26,79 миллион АҚШ долларини ташкил этди. Бир АҚШ долларининг қиймати 48,10 сўм даражасида қайд этилди.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 1996 йил 13 ноябрдан бошлаб ҳисоб ва божхона тўловлари учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қуйидаги қийматини белгилади:*)

1 Австралия доллари	37,72	1 Норвегия кронаси	7,66
1 Австрия шиллинги	4,58	1 Польша злотийси	17,17
1 Англия фунт стерлинги	79,42	10 Португалия эскудоси	3,18
10 Бельгия франки	15,64	1 Сингапур доллари	34,40
1 Голландия гульдени	28,53	1000 Туркия лираси	0,49
10 Греция драхмаси	2,04	1 Финляндия маркаси	10,67
1 Дания кронаси	8,38	1 Франция франки	9,52
1 БАА дирҳами	13,10	1 Швеция кронаси	7,31
1 АҚШ доллари	48,10	1 Швейцария франки	38,33
1 Миср фунти	14,17	1 ЭКЮ	61,55
1 Ирландия фунти	79,70	10 Жанубий Корея вони	0,58
1 Исландия кронаси	0,73	10 Япония иенаси	4,32
10 Испания песети	3,83	1000 Россия рубли	8,79
100 Италия лираси	3,19	1 Украина гривнаси	25,94
1 Канада доллари	36,07	1000 Беларусь рубли	3,20
1 Хитой юани	5,80	1 Эстония кронаси	3,97
1 Қувайт динори	161,17	1 Латвия лати	86,82
100 Ливан фунти	3,10	1 Литва лити	12,03
1 Малайзия ринггити	19,09	1 Қозоғистон тенгеси	0,69
1 Германия маркаси	32,22	1 Қирғизистон соми	3,12

*) Валюта қийматини белгилаш чоғида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки мазкур валюталарни ушбу қийматда сотиш ёки сотиб олиш мажбуриятини олмаган.

Ваколатли банклар эркин муомаладаги нақд валютани айирбошлаш шохобчалари орқали сотишда уларнинг сотиш ва харид қилиш қийматини талаб ва таклифдан келиб чиққан ҳолда мустақил равишда белгилайдилар. Валютани аҳолидан сотиб олишда воситачилик ҳақи олинмайди.

ТАШРИФ НИҲОЯСИГА ЕТДИ

Мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган Уэльс шаҳзодаси Чарльз ҳазрати олийлари 12 ноябрь куни Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Гидрометеорология бош бошқармасига ташриф буюриб, Орол муаммоларига бағишланган давра суҳбатида иштирок этди.

Анжуманда «Бошгидромет» директори Виктор Чуб, Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси Раисининг биринчи ўринбосари Бекберген Бектурдиев, Орол муаммоси бўйича ҳукуматлараро кенгаш вакиллари ҳамда ушбу соҳа мутахассисларининг ушбу минтақадаги экологик аҳвол хусусидаги фикрлари тингланди. Шунингдек, шаҳзода Чарльз ҳазрати олийлари Орол денгизи атрофидаги экологик вазиятни яхшилаш мақсадида ишлаб чиқилган тадбирлар дастурининг амалга оширилиши жараёни билан танишди.

Уэльс шаҳзодаси шу куни Буюк Британия ва Шимолий Ирландия Бирлашган Қироллигининг мамлакатимиздаги элчихонаси расмий очилиш маросимида иштирок этди.

Маросимда Ўзбекистон Бош вазири Ўткир Султонов, Бош вазир ўринбосари Виктор Чжен, Тошкент шаҳар ҳокими Козим Тўлаганов, ташқи ишлар вазири Абдулазиз Комилов ва бошқа расмий кишилар қатнашди.

Шаҳзода Чарльз ҳазрати олийлари Темурийлар тарихи давлат музейига ташриф буюриб, буюк соҳибқирон Амир Темур ва темурийлар даври тарихидан ҳикоя қилувчи экспонатларни томоша қилди. Музейнинг фахрий меҳмонлари китобига дастхат қолдирди.

Шаҳзода мамлакатимизга ташриф ниҳоясида Буюк Британия кенгашининг Тошкентдаги ваколатхонаси расмий очилиш маросимида сўзга чиқди.

Маросимда Ўзбекистон Бош вазирининг ўринбосари Алишер Азизхўжаев иштирок этди.

Ваколатхонанинг очилиш маросимида Буюк Британия ва Шимолий Ирландия Бирлашган Қироллигининг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Барбара Логан Хей ҳозир бўлди.

Уэльс шаҳзодаси Чарльз ҳазрати олийлари 12 ноябрь куни Тошкентдан жўнаб кетди.

(ЎзА).

МУЗЕЙЛАР БИЛАН ТАНИШУВ

Тошкент ва Ўрта Осиё епархиясининг 125 йиллиги тантаналарида иштирок этиш учун мамлакатимизга ташриф буюрган Москва ва бутун Русия патриархи Алексий Иккинчи 12 ноябрь куни Ўзбекистон мусулмонлари идорасига ташриф буюрди.

Алексий Иккинчи бу ерда сақланаётган Усмон қуръонини кўздан кечирди. Мусулмон дини вакиллари билан суҳбатлашди.

Москва ва бутун Русия патриархи шу куни Темурийлар тарихи давлат музейига ташриф буюриб, 660 йиллик таваллуд санаси жаҳонда кенг нишонланаётган соҳибқирон Амир Темур ҳаёти ва фаолиятига, шунингдек, темурийлар даври тарихига оид қизиқарли экспонатларни томоша қилди. Ўзбекистон халқ амалий санъати музейига ташриф чоғида эса у шарқ амалий санъатининг бетакрор дурдоналари билан танишди.

Алексий Иккинчи мамлакатимиздаги рус ва бошқа миллий маданий марказлар вакиллари билан мулоқотда бўлди. Журналистлар билан учрашиб, уларнинг саволларига жавоб қайтарди.

Сафар чоғида Москва ва бутун Русия патриархи Алексий Иккинчига Ўзбекистон Олий Мажлиси раисининг ўринбосари Борис Бугров ҳамроҳлик қилди.

(ЎзА).

ПОЙТАХТИМИЗ ЯНАДА ТОЗА ВА КЎРКАМ БЎЛСИН

Тошкент шаҳар ҳокимлиги эълон қилган пойтахтни ободонлаштириш кўкаламзорлаштириш ва тозалаш икки ойлигини «Экосан» халқаро экология ва саломатлик жамғармаси аниқ чора-тадбирларни амалга ошириш билан қўллаб-қувватлашга қарор қилди.

Жамғарма фаолларининг йиғилишида хазон тўплаш ва ундан компост тайёрлашга доир тавсиялар, шаҳарда тозалик ва санитария тартиби ўрнатишга қаратилган бошқа чора-тадбирлар кўриб чиқилди. Улар бу ишга жамоатчиликни, шаҳар тозалиги ва кўркамлиги билан шуғулланадиган барча ташкилотларни кенг жалб этишни кўзда тутади.

«Экосан» жамғармаси фаолларининг йиғилишида экология ҳолати ёмонлашган минтақалардаги аҳолига тиббий ва инсоний ёрдам кўрсатиш масаласи ҳам кўриб чиқилди. Навоий вилоятига «Экосан» саломатлик поездини юбориш ҳақида қарор қабул қилинди.

МАХСУС АВТОБУС – КЛИНИКА

Республика кўз касалликлари шифохонасининг бир гуруҳ мутахассислари Наманган вилоятининг Чортоқ туманида бўлди.

Зарур тиббий асбоб-ускуна ва дори-дармон билан таъминланган махсус автобус — клиникада улар маҳаллий врачлар билан бирга юзлаб кишиларни текширувдан ўтказди, беморларнинг кўпи шу ернинг ўзида муолажа олди. Айримларга эса республика шифохонасига йўлланма берилди.

(ЎзА).

Internet
ДУНЁ: ЭНГ СЎНГГИ ЯНГИЛИКЛАР

РЕАКТОР ЁПИЛАДИ

Украина Бош вазири Павел Лазаренко Чернобиль атом станциясидаги биринчи реактор батамом ёпилишини маълум қилди.

Бу ҳақда халқаро ахборот агентликлари хабар тарқатишди. Шундай қилиб, 1999 йил ёпилиши кутилаётган учинчи реакторгина ишламоқда.

ҲАРБИЙЛАР ИСТЕЪФОГА ЧИҚАРИЛДИ

Босниядаги Серб Республикаси Президенти Б. Плавшич республика қўшинларининг Бош қўмондони генерал Ратко Младични истеъфога чиқарди, деб хабар беради «Наша борба» газетаси.

Босния сербларининг янги ҳукумати Белград билан қалин алоқада бўлган ва бўйсунишни истамаётган генерал Здравко Тошмир, генерал Милан Гверо ва бошқа ҳарбийларни ҳам вазифаларидан бўшатди. Янги штаб бошлиғи этиб генерал Перо Чолич, унинг ўринбосари қилиб эса генерал Драган Йосипович тайинланди. Франс-пресс агентлигининг хабар беришича, Младич штаби генералнинг истеъфосидан норози. Рейтер агентлигининг хабарига қараганда Парламент генералларни истеъфога чиқариш ҳақидаги ҳукумат қарорларини қўллаб-қувватлаган.

МИЛОШЕВИЧ БМТ ҚЎШИНЛАРИНИНГ СЛОВЕНИЯДА ҚОЛИШИНИ СЎРАМОҚДА

Франс-пресс агентлигининг хабар беришича, БМТнинг Шарқий Словениядаги маъмурияти раҳбари Жак Клейн билан Сербия Президенти Слободан Милошевич ўртасида бўлиб ўтган учрашувда Милошевич регионда БМТ мандатини яна бир йилга узайтиришни илтимос қилган.

Шарқий Словения Хорватиянинг серблар қўлларида ушлаб турган бир қисмидир. Бундай илтимоснома БМТнинг Хавфсизлик Кенгашига ҳам юборилган.

ПРЕЗИДЕНТ САЙЛАНДИ

Грузиянинг собиқ автоном вилояти бўлган Жанубий Осетияда Людвиг Чибиров Президент этиб сайланди.

Грузия Олий Кенгаши 1990 йилда ушбу ҳудуднинг автоном мақомини бекор қилган эди. Сайловда қатнашган олти нафар номзод ичидан Чибиров 65 фоиз овоз олди. У шу вақтгача Жанубий Осетия Олий Кенгаши Раиси лавозимида ишлаётган эди. Грузия Президенти Эдуард Шеварднадзе сайлов қонунга зид эканлигини айтди.

• Қарор ва ижро

СОЛИҚЧИЛАР БИЛАН МОЛИЯЧИЛАР ҲАМКОР БЎЛСА, НАҚД ПУЛ ТУШУМИ КЎПАЙГАН БЎЛАРДИ

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Нақд пул эмиссиясини қисқартириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори эълон қилинганидан бери маълум вақт ўтди. Хўш, ҳукумат қарорини бажариш юзасидан Сирдарё вилоятида қандай ишлар амалга ошириляпти?

Жамоатчи мухбиримиз шундай савол билан вилоят давлат солиқ бошқармаси бошлиғи О. Мўминовга мурожаат этди.

-- Энг аввало, мен ҳукумат қарорини бажариш юзасидан кўрилган ташкилий тадбирлар ҳақида гапириб ўтай, -- деди Орзиқул Азимович. -- Биз биринчи навбатда бошқармамизда ва қуйи бўлинмаларда бу йўналишдаги ишларни ташкил этувчи ва муомаладаги пул эмиссияси устидан назорат қилувчи доимий комиссиялар туздик. Бошқарма раҳбарлари жойларда комиссиялар ишини йўлга қўйишда амалий ёрдам кўрсатдилар. Манфаатдор давлат назорат органлари билан боғлиқ масалалар вилоят кенгаши мажлисларида мунтазам муҳокама этиб бориладиган бўлди.

Шунга ўхшаш чора-тадбирлар мавжуд аҳволни маълум даражада ўнглаб олишга ёрдам берди. Натижада банк муассасаларига нақд пул маблағи тушуми кўпая борди. Фақат солиқчиларнинг кучи билан июль ойида давлат бюджетига миллион сўмликдан кўпроқ солиқлар ва бошқа мажбурий тўловлар ўтказилди. Август ойида бу кўрсаткич икки ҳиссага ошди. Бошқача қилиб айтганда, пул эмиссияси июлда 1,9 фоизга қисқарган бўлса, августда бу кўрсаткич 2,7 фоизни ташкил этди. Сентябрь ва октябрь ойларида ҳам пул эмиссиясини қисқартириш бўйича олға силжишлар бўлди.

Шунга қарамай, ҳукумат қарорини бажаришда маълум қийинчиликларга дуч келмоқдамиз. Барча юридик шахслар фаолиятини таҳлил этиб чиққанимизда шу нарса маълум бўлдики, уларнинг вилоят худудида рўйхатдан ўтган 50 фоиз қисми учун маҳаллий банкларнинг айби билан шу кунгача касса режаси белгиланмаган экан. Касса режаси белгиланганда эмиссия даражаси тезроқ пасайган бўларди.

— Шу ўринда бир-иккита мисол келтирсангиз.

—Марҳамат. «Пахтабанк»нинг Сирдарё бўлими 28 та юридик шахсга хизмат қилса-да, уларнинг фақат тўрттаси учун касса режаси белгиланган, холос. «Савдогарбанк»нинг Сирдарё бўлими эса «Фарид» фирмаси учун касса режасини белгиламаган. Ваҳоланки, бу ерда ярим йилда тушган пул 172 минг сўмни ташкил этган.

«Тадбиркорбанк»нинг Янгиер бўлими ҳам нақд пул тушадиган 14 та асосий ташкилот учун касса режасини белгиламаган. Натижада нақд пул тушуми устидан амалда назорат бўлмаган. Айни пайтда тушган пул маблағидан мақсадли ва оқилона фойдаланишга ҳам эътиборсизлик билан қаралаётганлиги маълум бўлмоқда. Кўпгина ташкилот ва муассасалар раҳбарлари тушган тушумнинг тўла бўлиши ва вақтида топширилиши устидан назорат қилмаётганликлари кишини ҳайрон қолдиради.

Узоққа бормай, 10 июлдан 1 октябргача бўлган даврда ўтказилган текширув якунларига бир назар ташлайлик. Шу қисқа давр ичида биз 199та ташкилотни текширувдан ўтказдик. Шунда улардан 167 тасида, яъни салкам 84 фоизида турли хил камчиликларга йўл қўйилганлиги маълум бўлди. Ҳисоб-китоб қилиб қарасак, бу ташкилотларда салкам 3 миллион сўм пул мақсадсиз сарфланибди. Бундай хўжасизликка йўл қўйган кишилар, албатта, тегишли жазоларини олдилар. Жумладан, 177 киши салкам уч юз минг сўмлик жаримага тортилди. Яна 32 та иш бўйича текширув ниҳоясига етмоқда.

Биргина «Гулистон» автобекати раҳбарияти (Полвонов) тўққиз ой ичида тушумнинг 985,8 минг сўмидан мақсадсиз фойдаланганлиги маълум бўлди. «Сирдарётранс» раҳбарияти (Умаров) мақсадсиз сарфлаб юборган тушум миқдори ҳам бундан кам эмас. Харажатларни қисмларга бўлиб-бўлиб ҳисобласак, шундай манзара намоён бўлди: ходимларни мукофотлаш учун 736,2 минг сўм, овқатланиш учун 14,9 минг сўм, хизмат сафари учун 12,9 минг сўм сарфланибди. Ноқонуний харажатларни ҳозир прокуратура ҳам ҳисоб-китоб қиляпти.

Шунга ўхшаш аҳволни Гулистон тумани электр тармоқлари идорасида, шу туман матлубот жамиятида ҳам кўриш мумкин. Бу ташкилотларнинг раҳбарлари тушган тушумни банкка топшириш ўрнига ўз эҳтиёжлари учун сарфлаб юраверганлар.

Айрим ташкилотлар банкдан олинган пулни ҳам бошқа мақсадларга сарфлаб юборяптилар. Масалан, Охунбобоев номли 8-кооператив бирлашма раҳбарлари банкдан олинган 77,3 минг сўмнинг 30,7 минг сўмини нафақа тўлашга сарфлабдилар. Бунинг учун бирлашма раҳбари ва бош бухгалтерига 2000 сўмдан жарима солинди.

Касса интизомини бузган, тушум ҳамда давлат банкидан олинган пулдан мақсадсиз фойдаланишга йўл қўйган бошқа кишиларга ҳам шундай жазолар берилди. Улар орасида Меҳнатобод тумани халқ таълими бўлими бош бухгалтери Ў. Яхшиликов, 95-кўчма механизациялашган жамлама бош бухгалтери И. Вагапова, ишчи таъминоти бўлими бош бухгалтери Б. Маманазаров, 44-кўчма механизациялашган жамлама бошлиғи Б. Бийболаев, бош бухгалтер С. Когай ва бошқа мансабдор шахслар бор.

Шундай ҳолатлар «Ўзбекбирлашув», «Ўзбексавдо», вилоят агросаноат бошқармаси тизимидаги корхона ва ташкилотларда ҳам тез-тез учраб турибди.

-- Текширувлар бўйича кўрилган чора-тадбирлар қандай самаралар берди?

-- Нақд пул эмиссияси анча пасайди, банкларга нақд пул тушуми сезиларли даражада кўпайди. Агар июль ойида давлат банкига 67,1 миллион сўм нақд пул тушган бўлса, сентябрда бу кўрсаткич 107,5 миллион сўмни ташкил этди ёки июлдаги кўрсаткичдан 1,6 марта кўп бўлди.

Маълумки, нақд пул тушумини кўпайтириш ва эмиссияни пасайтиришда назорат-касса машиналарининг роли катта. Бугунги кунда вилоятимизда 2060 та савдо шохобчаси бор. Шундан 1627 тасида назорат-касса машиналари ўрнатилиши керак эди. Ҳозиргача салкам 900 тасида ўрнатилди. Касса машиналари ўрнатилмаган 472 та савдо ва умумий овқатланиш корхоналари фаолиятини тўхтатиб қўйишга мажбур бўлдик. Чунки уларнинг раҳбарлари назорат-касса машиналарини сотиб олиш ва ўрнатишга шошилмаяптилар. Шу боисдан ҳам уларга амалдаги қонунчиликка мувофиқ маъмурий жарима солинди. Эндиликда ишда ижобий ўзгаришлар бўлаяпти.

Биз нақд пул тушумини текшириш баҳонасида савдо ва умумий овқатланиш корхоналарининг барча йўналишдаги фаолиятларини ҳам кўздан кечириб чиқмоқдамиз. Ўтган даврда 1004 та савдо шохобчаси текширилганда 843 ҳолатда камчиликларга йўл қўйилганлиги маълум бўлди. Бунинг учун 465 кишига 601,6 минг сўм жарима солинди. 13 кишининг устидан жиноий иш қўзғатилди. 197 та иш бўйича текширувлар давом эттирилмоқда.

Биз молия, ҳуқуқни муҳофаза этиш органларининг ходимлари билан ҳамкорликда ҳаракат қилмоқдамиз. Шу боисдан хам текширув ва рейдлар анча самарали бўлмоқда. Бундан буён хам ҳамкорликни давом эттиравера-миз.

Ж. НОСИРОВ суҳбатлашди.

• Ўзбекистон — Бельгия: ҳамкорликнинг янги уфқлари

ТАШАББУС ИККИ ТОМОНЛАМА БЎЛИШИ КЕРАК

«Бельгия Ғарбий Европанинг марказида жойлашган. У Европа Иттифоқига ўзига хос дарвоза сифатида 400 миллион истеъмолчига эга бўлган бозорга йўл очади. Биз Ўзбекистон учун ана шу бозор дарвозасини кенг очишга ҳозирмиз», -- деди Бельгия Ташқи савдо бошқармаси бош директори муовини Эмиль Гоффен «Жаҳон» ахборот агентлиги мухбири билан суҳбатда.

Бу бошқарма ижтимоий савдо тузилмаси сифатида 1948 йили ташкил топган. Кўзланган мақсад эса аниқ: Бельгиянинг экспорт имкониятларини молиявий жиҳатдан таъминлаш ва яхшилаш, хорижда ҳамкорлар топишга кўмаклашиш, семинарлар, кўргазмалар, қабуллар, учрашувлар ўтказиш йўли билан алоқалар ўрнатиш, амалий ахборотлар тарқатиш. Айтмоқчи, анъанага кўра, Бельгия Қироллигининг шаҳзодаси Бельгия Ташқи савдо идорасининг фахрий президенти ҳисобланади. 1993 йилги тож кийиш маросимига қадар уни Қирол Альберт Иккинчи ҳам бошқарган. У 1984 йили ташқи савдо соҳасида мутахассислар тайёрлаш бўйича жамғарма ҳам таъсис этган эди. Бўлғуси Қирол Бельгия тадбиркорларининг 90 ҳайъатига бошчилик қилган.

-- Жаноб Гоффен шу йил ёзида Сиз Бельгия ҳукумати ва ишбилармон доираларининг ҳайъати таркибида Ўзбекистонда бўлган эдингиз. Мамлакатимиз раҳбарлари билан учрашувларда қатнашгансиз. Тадбиркорлар билан музокаралар олиб бордингиз.

Бундай мулоқотлар давом этадими? Ана шу сафардан олган таассуротларингиз қандай?

-- Ҳайъат шаклланаётган пайтда биз учун кутилмаганда 70 дан ортиқ банк ҳамда машҳур компания раҳбарлари Ўзбекистонга бориш истагини билдирдилар. Ташрифимиз бор-йўғи уч кун давом этди. Аммо ана шу қисқа вақт ичида Ўзбекистон тадбиркорлари вакиллари бельгиялик ҳамкорлари ишончини қозона олдилар. Бизнинг ишбилармонларимиз республикангизда бозор ислоҳотлари қандай суръатлар билан давом эттирилаётганини ўз кўзлари билан кўрдилар.

Мулоқотларни давом эттириш масаласига келсак, Бельгиянинг миллий суғурта агентлиги Ўзбекистонга 1 миллиард Бельгия франки ажратиш учун кредит тармоғи очиш ҳақида махсус қарор чиқарганини таъкидламоқчиман. Банкирлар ва молия ходимлари сўзига қараганда, бу республикангизда рўй бераётган иқтисодий ўзгаришлар, уларни Бельгия ҳукумати сиёсий жиҳатдан қўллаб-қувватлаётгани натижаси бўлди. Яқингача кредит тармоғи 100 миллион франк миқдоригача чеклаб қўйилган эди.

Маълумки, Тошкентда Бельгиянинг 3 фирмаси рўйхатдан ўтган. 4 қўшма корхона муваффақиятли фаолият олиб боряпти. Бизнинг сафаримизга қадар, яъни ўтган йили Люксембург шаҳзодаси Жан бошчилигида йирик «Коминко» компанияси раҳбарлари Ўзбекистонга бориб келди. Шаҳзода Жан Президент Ислом Каримов қабулида ҳам бўлган эди. Бундан олдин -- 1994 йил февралида Ўзбекистон вилоятлари ҳокимларининг бир гуруҳи Бельгияда меҳмон бўлди. Тўқимачилик ва пардозлаш машиналари, гилам тўқиш ускуналари, сут ва гўштни қайта ишлаш соҳаларига ихтисослашган фирмалар вакиллари билан музокаралар олиб борилди.

Шуни эслаш ўринлики, икки мамлакат тадбиркорлари ўзаро ҳамкорлиги узоқ тарихга эга. Тошкентдаги илк трамвай йўллари аср бошида айнан бельгиялик мутахассислар кўмаги билан қурилган эди.

-- Сизнингча, Бельгия сармоядорларини Ўзбекистонга янада кўпроқ жалб этиш учун нималар қилиш керак?

-- Ўзбекистон бозорига қизиқиш катта. Бироқ бизда республикангизнинг имкониятлари ҳақида маълумот жуда кам. Корхоналар бизнес каталоги йўқ. Бу масалада Ўзбекистоннинг ўзи кўпроқ ташаббускорлик қилиши керак. Бельгия Ташқи савдо идораси ўз журналининг саҳифаларини Ўзбекистонга бағишлашга тайёр. Бинобарин, ҳозир 1997 йил майида Брюсселда «Ўзбекистон: сармоя киритиш учун янги майдон» мавзуида халқаро анжуман ўтказиш масаласи кўриб чиқиляпти. Бунга Американинг Европадаги йирик савдо ва сармоя маркази ташаббускорлик қилаётир. У ана шу анжуманга 750 га яқин тадбиркорни таклиф этмоқчи.

-- Ўзбекистон Республикаси Президентининг расмий ташрифи чоғида Бельгия Ташқи савдо идорасида мамлакатингиз тадбиркорлари билан учрашув ҳам режалаштирилган. Бу учрашувда кимлар қатнашмоқчи?

-- Деярли барча жаҳонга машҳур фирма ва компаниялар раҳбарлари бу учрашувга келиш истагини билдирдилар. Улар бу тадбирда иштирок этишни ўзларига юксак шараф деб ҳисоблайдилар.

«Жаҳон» ахборот агентлиги. Брюссель шаҳри.

МУШТАРАК НУҚТАЛАР

Инсонпарвар мураббий Эразм Ван Роттердамнинг Андерлехтдаги уй-музейида тарбия ва таълимот хусусида пайдо бўлган ўйлар

Болалигимизда ерга қатор тўшалган ўрин-кўрпаларда ака-ука, сингиллар ётардик. Бош томонимиздаги ойнаванд шкаф ва шипгача қоқилган жавонларда турли қалинликдаги араб, лотин, славян ёзувидаги китоблар кўзга ташланиб турарди. Кимки уларни олиб ўқиса, яна ўз жойига қўйишни унутмасди.

Шу боис биз саводимиз чиқиб, ҳарф таниб, босма ҳарфда ёзилган сўзларни бўғинма-бўғин талаффуз эта бошлаганимизда ҳар оқшом бизга ҳамроҳ бўладиган муаллифлар ҳамда улар асарларининг номларига кўзимиз тушарди. Биз «Ойбек», «На-во-ий» сўзлари билан бирга «Э-разм», «Рот-тер-дам» каби исмларни ҳам тилга олардик.

Табиийки, ўша кезлари Навоий билан Голландиянинг машҳур файласуфи, мураббийси замондош бўлганини билмасдик. Улар ҳақида дурустроқ тушунчага ҳам эга эмасдик. Кейинчалик, оқ-қорани таниб, мутолаа қилиш уддасидан чиққанимизда, бу икки забардаст алломани ўқиган, ўрганган, баъзан қиёс қилган вақтларимиз кўп бўлди. Ўшанда ҳазрат Навоийнинг ўлмас мисраларидаги доно фикрлар, маслаҳатлар ва Эразм Ван Роттердамнинг ўқитиш йўллари, устоз ҳамда шогирд муносабатлари ҳақидаги сўзларини бир-бирига муқояса қилиш жуда қизиқарли туюларди. Вақтлар ўтиб, бу икки мутафаккир таълимотини қиёс қилиш «Шарқ» ва «Ғарб» тушунчаси билан боғлиқ бўлдики, бу ҳақда бугун — мустақиллик шароитида илмий тадқиқотлар ёзилиши табиийдир.

Болалик — ҳайрат тўла дунё бўларкан. Шунданми, илк бор нигоҳимиз тушган китоб муаллифи билан бамисоли учрашгандек бўлардик. Кейин эса чиндан ҳам Эразм Ван Роттердамнинг Андерлехтдаги уй жиҳозларини кўриб ўйга ботдим. Таъсирландим. Меҳмонхонаси ҳамиша гавжум. Кутубхонасидаги китоблар саҳифалари очилиб-ёпилиб тургандек, ижодхонасида санъат маъбудалари, илм-фан дарғаларининг руҳи кезиб юргандек бўлди. Ўриндиқлари, шкафлари, санъат асарлари, — унга тегишли неки бор — барчаси авайлаб сақланмоқда. Бу дилларда ҳис-ҳаяжон уйғотиб, давр, муҳит, ҳаёт, оқибат ҳақида мулоҳаза юритишга ундайди.

Кино ва ойнаи жаҳонга алоқадор бўлганимданми, ҳар қалай, бир манзарани кўриб маъқул топганимда унга мос келадиган ёки тамомила зид бўлган кўринишни эслайман. Андерлехтдаги уй-музейда ҳам шундай бўлди. Эразм Ван Роттердамнинг мутолаа қилиш, ўқиш зарурияти ҳақидаги фикрлари билан яна бир бор танишганимда, Ҳадисда «ҳар бир мусулмон эркак ва аёл илм-фанга интилиши керак», деб ёзилганини эсладим. Мирзо Улуғбек академияси, Маҳмудхўжа Беҳбудийнинг тарбия ҳақидаги таълимоти ва режалари билан боғлиқ бўлган талайгина мушоҳадаларимга яна йўл очилди. «Олим бўлсанг, олам сеники», «Билмаганини сўраб ўрганган олим, орланиб сўрамаган ўзига золим» каби ибораларнинг оммавийлашиб кетгани сабаблари ҳақида ўйладим...

Эразм Ван Роттердам таълимни, тарбияни, ўқувни бир санъат билиб, ўқитиш жараёни билимгагина эмас, бадиий маҳоратга ҳам боғлиқлигини айтган: «Ўқувчиларга маъқул бўладиган қизиқарли мавзуларни ёритиш ҳамда нутқ маданиятини такомиллаштиришга, ахлоқий-маънавий тарбияга кўмаклашадиган, айни вақтда мароқ билан, бажонидил ўқиладиган китобларни танлардим...» Беихтиёр Алишер Навоийнинг қуйидаги мисраларини ёдга олдим:

Одамки, демак бирла
киромидур бас,
Сўз дурри ишининг
интизомидур бас.

Айтиладиган сўзга шунчалик эътибор бериши, катта маънавий «юк» ортиши икки инсонпарвар шахснинг маълум жиҳатдан бир-бирларини тўлдирганини тасдиқлайди.

Ўзбек шоири бир китоб ёки хусниҳат дарси, дейлик, барчага баб-барабар қизиқарли, тушунарли бўлмаслигини ҳам ҳисобга олади ва айрим шогирдларни камситмай, у дарсни ўзлаштиришда анча ўсиб қолганини айтишни зарур деб билади.

Тифл ҳижо билмай ўқув чун
савод.
Қил ўқурин зеру-забар
эътиқод.

Бу Роттердамнинг тарбияда жазо бериш, меъёридан ортиқча интизом талаб этиш, педагогикада догматизм ва формализмга ўрин йўқлиги ҳақидаги фикрларига ҳамоҳангдир.

Голланд олимининг шахсий буюмларини томоша қилганимда, қани энди Алишер Навоийга тегишли буюм, рўзғор ашёларидан ҳеч бўлмаганда бирортаси сақланиб қолганида юзимизга, кўзимизга сурмасмидик, дедим армон билан. Бу ҳақда машҳур ёзувчи Чингиз Айтматовга айтганимда, у киши «Ҳа, бу ерларда ҳаёт нисбатан тинч, осойишта бўлган. Тарихий уйларни сақлаб қолиш мақсад қилиб қўйилган. Шу тажрибани ўрганишимиз керак» — деб жавоб берди.

Армон-ку ўз йўлига. Барибир ўз асарлари билан дунё кезиб юрган буюк бобомиз — Алишер Навоий ҳазратлари умрининг боқийлигига ҳавас қилгулик. Зеро, бу ҳаммага ҳам насиб этавермайди.

Ҳамидулла АКБАРОВ.

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

Обуна — 97

СИЗНИНГ ҲАМРОҲИНГИЗ

Муҳтарам газетхон!

Мустақиллигимиз билан тенгдош бўлган «Халқ сўзи» газетаси мамлакатимиздаги энг муҳим воқеа-ҳодисаларни, янгилик ва хабарларни тезкорлик билан сизга етказиб турган нашрдир. Зеро, газетамиз ҳафтада беш марта чоп этилиб борилади.

Олий Мажлис қонунлари, Президент фармонлари, Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари ҳамда расмий хабарлар асосан «Халқ сўзи» орқали халқимизга етиб бораётганини ҳам алоҳида таъкидлаб ўтмоқчимиз.

Курраи заминда содир бўлаётган энг сўнгги янгиликлар, мамлакатимиз ҳаётига оид муҳим иқтисодий-ижтимоий, маънавий-маърифий мақолалар ва ахборотларни, чуқур таҳлил этилган сиёсий-иқтисодий шарҳларни бундан буён ҳам ўқиб боришни истасангиз, «Халқ сўзи»га обуна бўлинг!

Газетамизда чоп этилаётган долзарб, қизиқарли ва мазмундор материаллардан ҳокиму раҳбарлар, ишбилармону тадбиркорлар, деҳқону чорвадорлар, олиму зиёлилар -- барча баҳраманд бўлиши шубҳасиз.

«Халқ сўзи» ўз ўқувчилари билан доимий алоқада эканлигини улардан келаётган хат-хабарларни имкон қадар чоп этиб ҳамда ариза ва шикоятларни мухбирлар жойида ўрганиб, айримларини тегишли идора ва ҳокимликларга юбориб, уларнинг жавобларини газета саҳифаларида ёритиб бораётганлигидан ҳам англаш мумкин. Кўплаб фуқароларнинг муаммолари «Халқ сўзи» аралашгач, ижобий ҳал бўлаётганидан, халқимизга ёрдамимиз тегаётганидан беҳад мамнунмиз.

Агар сиз бироз ҳиммат кўрсатсангиз, «Халқ сўзи» бир йил ҳамроҳингиз бўлиб қолишини унутманг.

Обуна бўлиш учун сиз тегишли маълумотларни мамлакатимизнинг барча алоқа бўлимларидан олишингиз мумкин.

Шошилинг! «Халқ сўзи» — бу, сизнинг газетангиз!

ТАНЛОВ ЯКУНЛАРИ

Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши томонидан Амир Темур таваллудининг 660 йиллигига бағишлаб ўтказилган расмлар танловининг якунлари қараб чиқилди.

Танловга қорақалпоғистонлик рассомлар яратган йигирмадан ошиқ расмлар келиб тушди. Якунларга кўра, Бердақ номли қорақалпоқ давлат театри рассоми Б. Атамуродовнинг «Амир Темур юриш олдидан», шу театр рассоми И. Алибековнинг «Амир Темур Устюртда», Қорақалпоғистон Рассомлар уюшмаси бошқаруви раиси Ж. Изентаевнинг «Амир Темур портрети» каби асарлари энг сара, деб топилди. Биринчи, иккинчи ва учинчи ўрин соҳибларига тегишлича 15, 10 ва 7 минг сўм пул мукофотлари берилди.

Ҳайитбой АБДУСОДИҚ, «Халқ сўзи» мухбири.

Нукус туманидаги «Кердер» жамоа хўжалиги шоликорлари давлатга шоли топшириш режасини Қорақалпоғистон Республикасида биринчи бўлиб бажардилар. Улар уйган хирмон 8 минг тоннадан ошди.

СУРАТЛАРДА: шоли ўримидан лавҳа; ёш комбайнчилар А. Абдимуродов ва Ю. Саденов.

А. МУРОДОВ (ЎзА) тасвирга олган.

• Тадбиркорлик

ЙЎЛДОШ ЧЎПОННИНГ ФАРЗАНДЛАРИ

Бу суҳбатимиз ўтган йилнинг куз палласида бўлганди. Ўшанда хизмат тақозоси билан Йўлдош Давлатов бошлиқ фермада бўлиб, у билан узоқ гурунглашгандик.

-- Энди замон ўзгарди, чорвадор учун ҳақиқий меҳнат қилиб, элга фойда келтирадиган давр келди, -- деган эди ўшанда у. -- Мен ҳам фермани хусусийлаштириб, деҳқон-фермер хўжалиги тузсам, деган ниятим бор. Ўғилларимнинг ҳаммаси эр етиб қолди. Айниқса, Соатали чорвага меҳр қўйган, Раҳмонали ҳам муштдайлигидан мол оралаб катта бўлган. Фермани хусусийлаштириб, шуларга берсам, дейман.

-- Ўзингиз ҳам ҳали бақувватсиз-ку, ишлайвермайсизми?

-- Қаёқда, умр бўйи мол боқдим, айримларга ўхшаб ҳаром-ҳариш ишларга аралашмадим. Шу туфайли биласиз, эл-юртда обрў-эътиборим бор. Бироқ вақт ўз ишини қилар экан. Сўнгги пайтларда тез-тез бошим, оёқларим оғрийди. Зўр келса, хўжаликдан 300--400 бош майда мол олиб, қўйчиликни ҳам бир синаб кўрмоқчиман. Ахир илгари қўй ҳам боққанман-ку.

Йўлдош отага бир нарса деёлмадим, чунки вазият мендан кўра унинг ўзига кўпроқ равшан эди.

Орадан ҳеч қанча вақт ўтмай, Оҳангарон туман деҳқон-фермер хўжаликлари уюшмаси раиси Тоҳиржон Соҳибов Й. Давлатовнинг фермаси ўрнида «Йўлдош ака» деҳқон-фермер хўжалиги ташкил этилганлиги ҳақида гапириб қолди.

-- Йўлдош отанинг ўзи нима иш қилаяпти? -- сўрадим раисдан.

-- «Ангрен» ширкат жамоасидан 400 бош қўй олган, бўрдоқичилик билан шуғулланмоқда, -- деди раис.

Биз яна «Йўлдош ака» деҳқон-фермер хўжалигида бўлдик. Ўтган йилгига нисбатан катта ўзгаришлар юз берибди. Аввало, ферманинг атрофлари қалин тош-деворлар билан ўралган, ҳар сафар уюм-уюм бўлиб ётадиган гўнглар ҳам йўқ, моллар яйловда экан. Соатали ҳам кўринмайди, унинг укаси Раҳмонали оғилхоналарни тозалаяпти, яна бир аёл ҳам охурлардаги нишхўрдларни йиғиштириб юрибди. Шу аснода деҳқон-фермер хўжалигининг раиси Соатали Давлатов келиб қолди.

-- Иш катта-ку, ука, -- деймaн ҳазиллашиб унга.

-- Ҳа, энди орият ҳам керак-да. Бир ишни бошладикми, охиригача гард юқтирмай қиламиз-да, ака, -- деди у.

Маълум бўлишича, деҳқон-фермер хўжалигини ташкил этишдаги қоғозбозликлар даврилаёқ Йўлдош аканинг ўзи бу ерда катта ўзгаришларни бошлаб берган экан. Аввал «Ангрен» ширкат жамоасининг бўрдоқичилик пункти бўлган бу фермани 70 бош моли билан хўжаликдан 678 минг сўмга сотиб олибди. Ўша йили шартномага мувофиқ тўланадиган маблағнинг ўн фоизи, бу йил эса 25 фоизи хўжалик ҳисобига ўтказилибди. Қолган маблағлар эса яна уч йилнинг бадалида бериларкан. Муҳими, фермада мол туёғи анча кўпайган. Ҳозир бу ерда бўрдоқига боқилаётган юзга яқин буқалар занжирларини узай деб турибди.

-- Ўтган йили тирик вазнда ўн икки тонна гўшт топширилган эди, -- дейди раис. -- Бу йил кўкламда яна саккиз тоннагача топширганмиз. Ҳозир 25 та буқа гўштга тайёр бўлиб турибди. Буюртмачилардан ҳам, мижозларимиздан ҳам илтимослар тушмоқда, эрта-индин уларни гўшт учун олиб кетадилар. Ҳар ҳолда бу йил топшириладиган гўштимиз 18--20 тоннадан ошиши керак.

Деҳқон-фермер хўжалигида сут етиштирилмайди. Аммо «Ангрен» ва бошқа хўжаликлардан ёш бузоқлар сотиб олиниб, астойдил парвариш қилинади. Ғунажинлар қочирилган ҳолда яна хўжаликка қайтарилади, ўрнига бузоқлар олинади.

-- Бундан қандай фойда кўриш мумкин?

-- Фойдаси катта, айни вақтда бизга ҳам, хўжаликка ҳам, -- дейди раис. -- Биз бошма-бош эмас, кило билан олди-берди қиламиз. Масалан, тўрт бош ғунажин, борингки, 700 кило чиқсин, хўжаликка уни бериб, яна жами 700 килот ош босганича бузоқ оламиз. Масалан, ўн-ўн беш бош бузоқ 700 кило келиши мумкин. Олти ойдан сўнг уларнинг ҳар бирини 160--200 кило тош босадиган қилиб қайтарамиз! Ахир бу тайёр пул-ку, истаган корхона айтган нархингизга индамай олиб кетади.

--Бу жиҳати яхши. Лекин бир кило гўшт етиштириш ҳозир қанчага тушмоқда?

Соатали ён дафтарини очади, столи тортмасидаги яна бошқа бир жадвални кўздан ўтказади.

-- Бизда бир кило гўшт етиштириш учун ярим кило дағал хашак, икки юз грамм омихта ем, бир ярим кило лавлаги, икки кило сенаж, борингки, ўн грамм туз сарфланади. Ҳаммасини пулга чақсак, қирқ бир сўм ўн етти тийин бўлади. Энди бу ерда молбоқарнинг хизмати, электр энергияси, транспорт хизмати ҳақи ҳам бор, ана шуларни ҳам қўшиб ҳисоблаганда, бир кило гўшт 64 сўм ўттиз уч тийинга тушади.

-- Лекин бозорда ҳозир мол гўшти юз сўмдан пастга тушмаяпти.

-- Биз ҳеч қачон бозорга мол гўшти чиқармаганмиз, ўз мижозларимиз бор, Янгиободда, Тўйтепада, ўзимизнинг «Ангрен» ширкат жамоасида, Оҳангарону Олмалиқда. Улар биздан тирик вазндаги семиз молларни гўшт ҳисобида ҳар килосига нақд пул ўтказиш йўли билан 78 сўмдан олиб кетишади. Шунинг учун ҳам ҳозирги пул танқислиги пайтида банкадаги ҳисобимизда анчагина пулимиз бор.

-- Шунча пулни нималарга ишлатасизлар?

-- Анча нарса сотиб олинди шу йилнинг ўзида. Беда қирқадиган махсус жодилар, картошка кавлайдиган агрегатлар, транспорт машинаси, иккита трактор, пичан тўплаш ва ўриш агрегатлари... Бундай техника ҳатто айрим йирик хўжаликларда ҳам йўқ.

Яқинда хўжалик учун янги экинзор ажратилди. Ҳозир бедапоя кенгайтирилмоқда. Озуқа экинларидан ортиб қолган ерга эса картошка экиларкан.

-- Йигирма бешта той сотиб олдим, -- дейди Соатали. -- Йилқичиликни ҳам аста йўлга қўймоқчиман, хашакларимиз мўл, сенаж, сомон, омихта ем, ғалла чиқиндилари етарли. Оҳангарондаги ун комбинати билан ҳам шартномамиз бор, биз уларга тирик вазнда мол берамиз, улар бизга ем...

Йўлдош ота Давлатовнинг фарзандлари анча уқувли чиқишди. Аслида эл-юртни шундай тадбиркорлар бой қилишади.

Мўмин ҚАЮМ, «Халқ сўзи»нинг жамоатчи мухбири.

МАРКАЗИЙ ОСИЁДА ЯГОНА

Самарқанд вилоятининг Нуробод тумани марказида ПРХ (поливинил хлорид) қувурлари ишлаб чиқарувчи завод фойдаланишга топширилди. Корхонани Жанубий кон бошқармаси Германиянинг «ЛРЗ» фирмаси кўмагида барпо этди.

Ушбу фирма вакили Х. Лоренцнинг таъкидлашича, завод нафақат Ўзбекистонда, балки Марказий Осиёда ҳам ягонадир. Поливинил хлорид қувурлари полиэтилен қувурларга нисбатан чидамли, енгил, ҳамда таннархи арзон. Заводнинг яна бир хусусияти шундаки, у тўхтовсиз ишлатилади. Ҳозирча бу ерда 3 хил -- диаметри 195, 90, 63 миллиметрга эга қувурлар тайёрланаяпти. Масалан, бир минутда диаметри 90 миллиметр бўлган қувурдан 2 метру 80 сантиметр тайёрланади. Демак, бир кеча-кундузда ана шундай қувурнинг 4 минг метри буюртмачиларга жўнатилади.

Илгарилари полиэтилен қувурлар Россиядан олиб келинарди. Бу заводнинг ишга туширилиши ана шу оворагарчиликларга барҳам берди.

Иш 3 сменада ташкил этилган, корхонада бугун 43 киши меҳнат қиляпти. Нурободда тайёрланаётган қувурлардан турли соҳаларда фойдаланиш мумкин. Айниқса, водопровод, канализация, газ тармоқларини барпо этиш, кон ишларида бу қувурлар жуда қўл келади.

М. МУҚИМОВ, «Халқ сўзи» мухбири.

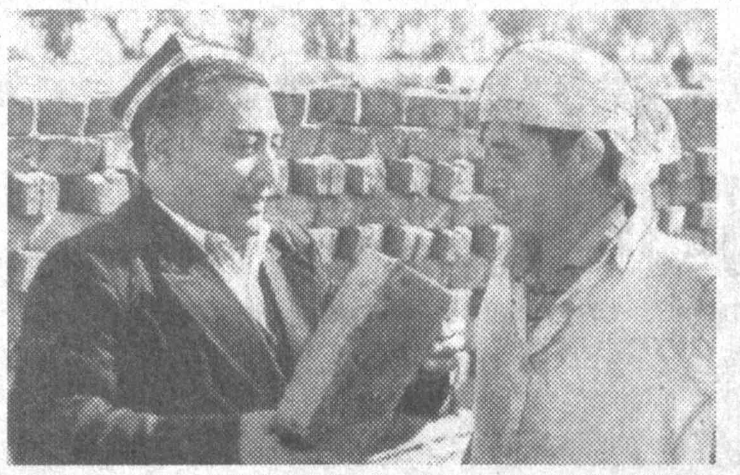

АҲОЛИ ЭҲТИЁЖЛАРИНИ ҚОНДИРИШ ЙЎЛИДА

Бешариқ туманидаги «Бешариқнур» хусусий ишлаб чиқариш қурилиш-таъмирлаш корхонаси бозор иқтисодиёти шароитида аҳоли талаб ва эҳтиёжларини ўрганиб, шу асосда иш олиб бораётир. Ҳозир корхона қошида шоли оқлаш цехи, ун тегирмони юқори унум билан ишлаб турибди Корхона бу йил «Бизнес-фонд»дан 1 миллион сўм миқдорида қарз олиб, ғишт заводини тўлиқ қайта таъмирлади. Ҳозир бу ерда йилига 1 миллион дона хом ғишт тайёрланмоқда. Ғишт заводи хумдонлари сифатли таъмирланганлиги боис келгусида бу ерда йилига 1 миллион дона пишган ғишт ишлаб чиқарилади. Тайёрланаётган ғишт аҳолига одатдагидан 30 фоиз арзон нархда сотилмоқда.

СУРАТЛАРДА: корхона бошлиғи Исмоилжон Қурбонов ва ғишт заводи ишчиси Илҳомжон Абдукаримов; заводнинг илғор ишчиси Иномжон Умрзоқов.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛ олган суратлар.

САМАРҚАНД ҲАҚИДА ҚЎШИҚ

Украин мусаввири Сергей Конончук ижодига бир назар

1920 йиллар охири ва 30-йиллар бошида тасвирий санъат йўналиши асосчиси, рассом ва педагог Павел Беньков Самарқандга бир неча бор келган ва шундай деб ёзганди: «Мен Неаполь ва Сорретони, Рим ва Мадридни, Италиянинг зангор қўлтиқларини ва Испаниянинг қуёш нурларига беланган тоғларини кўрганман. Лекин табиати гўзал Ўзбекистондай юрт ҳеч қаерда йўқ».

1942-43 йилларда ушбу шаҳарда яшаб, ижод этган Владимир Фаворский мўйқаламиға мансуб табиат манзаралари ҳам тарихийлиги, ҳам замонавийлиги билан эътиборга молик.

Яқинда тошкентлик рассом Маргарита Старовой мени украин мусаввири Сергей Конончук ижоди билан таништирди. Киевда нашр этилган асарлари альбоми, кўргазмалари каталоги унинг иқтидорли ижодкор эканлигини тасдиқлайди.

Иккинчи жаҳон урушида 29 ёшида ҳалок бўлган Конончукни санъатшунослар ҳамон Киев ва Самарқанд куйчиси деб атайдилар. У Киевда туғилиб ўсди, махсус бадиий мактабнинг графика бўлимида таҳсил олди. Устоз-ўқитувчилари О. Рубин, К. Елева, К. Касиян, Г. Нарбутдан ижод сирларини ўрганди. Гравюрачи рассом Д. Митрохин унга ҳамиша йўл-йўриқ кўрсатиб, ижодий турткі берди. 17 ёшида саккизта асари учун Парижда ўтказилган халқаро кўргазма дипломини олишга сазовор бўлди. Китоб безаш санъати билан астойдил шуғулланган рассом илк мультипликаторлардан ҳам эди.

Дарҳақиқат, Самарқанд кўпгина тасвирий санъат усталари учун сермаҳсул ижод мавзуи бўлган. Аср бошида бу ерга келиб қолган француз рассоми Леонард Бурэнинг бу қадим шаҳарга бағишланган қатор асарлари музейларни безаб турибди. Кузьма Петров-Водкин эса расмлар ва картиналар яратишдан ташқари «Самарқандном» асарини ҳам ёзган.

Унинг ижодий камолоти 1937 йили бошланган Шарқ саёҳати билан чамбарчас боғлиқ. Самарқанд архитектура ансамблари, Шаҳар кўчалари, «Гўри Амир», «Самарқанддаги уй», «Қабристонга йўл», «Эски шаҳар», «Кўқон арава ҳовуз олдида» каби 30 дан ортиқ асарларда акс этди.

Рассомнинг ижодий асарлари альбомини унинг синглиси, санъатшунос Неонила Францева алоҳида эҳтиётлаб сақлаган. 30-йилларда Самарқанд университетида ўқиган бу аёлнинг хотирлашича, бу ажойиб шаҳар ўз бағрида анча вақт яшаган акасини илҳомлантирган. Уни инсон ва табиатнинг, тарихийлик ва янги куннинг узвий боғлиқлиги ҳайратлантиради. Шунинг учун ҳам асарларида шаҳарнинг улуғвор ва бетакрор қиёфаси, одамларнинг ҳаёт тарзи ўз ифодасини топган. Оқ ва қора ранг ўртасидаги ранг-барангликлар ўша пайтда транспорт ўрнида ишлатилган аравалар, шинам ва сокин ҳовлилар, гувала деворли уйлар, дарахтлар соясидаги ҳовузларни кўз ўнгимизда гавдалантиради.

С. Конончук Самарқандда ёзнинг адоғидан куз охиригача яшаган. Ва табиийки, куз донишмандлиги, тўкислиги унинг асарларидан жой олган.

Ижодкорнинг асарларидан бири «Боғишамол»да Амир Темурнинг севимли боғи, ўша давр шоир ва рассомлари жонланади. Кексалар 14 метр чуқурликда Соҳибқироннинг еrости саройи бўлганлигини, ертўладаги темир сандиқларда сон-саноқсиз ноёб китоблар сақланганлигини айтадилар...

Хуллас, рассом ўз ватанига бир олам таассуротлар билан қайтади. Ҳамиша Самарқанднинг самимий инсонлари ҳақида ўйлайди. Улар совға қилган Умар Хайёмнинг шеърлар тўплами китобини қайта-қайта ўқийди. Яна Самарқандга боргиси келарди. Аммо Иккинчи жаҳон уруши бу ниятни рўёбга чиқаришга ҳалақит берди.

Ҳа, С. Конончук Самарқанд ҳақида гўзал қўшиқ яратган эди. У бугунги кунда ҳам нафис жаранглаб, акс садо бериб турибди.

Р. ФАРҲОДИЙ.

УМР МАЗМУНИ

Тиббиёт — жуда мураккаб соҳа. Шундай бўлса-да, бу фаннинг ривожланишида ўзбек олимларининг ҳам муносиб ҳиссаси бор. Ана шундай олимларимиздан бири Ўзбекистон Фанлар академиясининг академиги, Абу Райҳон Беруний мукофоти лауреати, Эндокринология институти директори, биология фанлари доктори Ёлқин Холматович Тўрақуловдир.

1936 йилда Тошкент давлат тиббиёт институтини имтиёзли диплом билан тамомлаган Ёлқин Тўрақулов биологик химия соҳасини ўрганишга бел боғлади. У институтнинг юқори курсларида таҳсил олиб юрган пайтларидаёқ мутахассис ўқитувчилар етишмаслиги туфайли пастки курс талабаларига биохимиядан дарс ўтарди.

Изланувчан йигитнинг илмга бўлган қизиқишини кўрган биохимия кафедраси мудири Саттор Жабборов ва ўқитувчи Р. Энгиланд ёш шифокор Ёлқинни институтда олиб қолишди. Бутун куч-қувватини биологик химиянинг долзарб масалаларини ўрганишга бағишлаган ёш тадқиқотчи ўрганишга, изланишга шу қадар шўнғиб кетдики, ҳатто баъзан уйига бормасдан кафедра ёки лабораторияда тунаб қоларди.

Ниҳоят, илмий изланишларининг самараси ўлароқ 1941 йилда «Туз билан оғриқсизлантиришда калций ва магний зиддийлиги» мавзуида номзодлик диссертациясини ёқлади. У орадан кўп ўтмай урушга отланди. Урушда жангчиларга тиббий ёрдам кўрсатиб кўпчиликнинг жонига оро кирган Ёлқин Тўрақулов фронтдан қайтгач, бутун куч ғайратини илм-фан ривожига бағишлади. 1959 йилда «Тиреоид касаллигида қалқонсимон без гармонларининг биохимияси» мавзуида докторлик диссертациясини ёқлади. Илмий кенгаш аъзолари бу илмий ишга бир овоздан юқори баҳо бердилар.

Ё. Тўрақуловнинг фан соҳасидаги илмий изланишлари 400 дан ортиқ илмий мақолаларда ўз аксини топди. У саккизта монография ва биохимиядан иккита дарслик яратди. Унинг кўплаб илмий мақолалари чет элларда нашр қилинди.

Маълумки, қалқонсимон без одам организмида модда алмашиш жараёнларининг нормал ҳолатини сақлаб туришда катта роль ўйнайди. Шунингдек, организмни йод моддаси билан таъминлашда ҳам муҳим орган ҳисобланади. Бу соҳани ўрганиш учун Ё. Тўрақулов ўз илмий мактабини яратди. Ёш эндокринолог олимлар унинг раҳбарлигида тиббиётнинг бу соҳасини ўрганишга, бойитишга ўзларининг муносиб улушларини қўшмоқдалар. Ёлқин Тўрақулов раҳбарлигида 32 та докторлик ва 80 дан ортиқ номзодлик диссертациялари ёқланган.

Нафақат йирик олим, балки сергайрат, қобилиятда ташкилотчи Ё. Тўрақулов республикамизда бир неча олий ўқув юртларини ташкил этишда жонбозлик кўрсатди; Тошкент фармацевтика институти ректори (1941), Тошкент медицина институти ректори (1947), Андижон медицина институти ректори (1955), Ўзбекистон Фанлар академияси Ядро институти радиацион биофизика лабораторияси мудири, сўнгра шу институт директори ўринбосари (1958), Самарқанд давлат университети ректори (1969 – 1972).

У Марказий Осиёда биринчи бўлиб Тошкент давлат университети биофизика ва биохимия кафедрасини ташкил қилиб, унга кўп йиллардан буён ўзи раҳбарлик қилиб келмоқда. Ёлқин Тўрақулов қаерда ва қандай лавозимда ишламасин, энг аввало, халққа ва фанга сидқидилдан хизмат қилди. Ва шу сабабдан обрў-эътибор, ҳурмат қозонди.

Ё. Тўрақулов ҳозир Фанлар академиясига қарашли Эндокринология институти директори лавозимида ишлаб, халқимиз орасида кўп тарқалган қанд касаллигининг олдини олиш, уни ўз вақтида аниқлаб, тезда даволаш борасида самарали илмий ишлар қилмоқда.

Шу кунларда ўзининг муборак 80 йиллик юбилейини нишонлаётган устозимиз Ёлқин Тўрақулов ҳали ҳам илмий изланишларни давом эттирмоқда. Биз у кишини тўйлари билан муборакбод айлаб, илмий изланишларида янгидан-янги чўққиларни забт этишларини тилаб қоламиз.

Жалол МАҚСУМОВ,
I-Тошкент давлат медицина институти нур диагностикаси, нур терапияси ва онкология кафедраси мудири, профессор.

Тадбиркор сўрайди

-- Қайси ҳолларда хўжалик субъектини банкрот деб топиш тўғрисида судга мурожаат қилиш мумкин?

Н. ТЎЛАГАНОВА,
Сирдарё вилояти.

-- «Банкротлик тўғрисида»ги республика Қонунининг 7-моддасида кўрсатилишича, қуйидаги асослар мавжуд бўлган ҳолларда банкрот деб топиш тўғрисида судга мурожаат қилиниши мумкин:

-- хўжалик юритиш субъекти ўзи эътироф этган даъво талабларини уч ой мобайнида қаноатлантиришга ёхуд ижро ҳужжатлари бўйича қарзини тўлашга қодир бўлмаса;

-- агар хўжалик юритиш субъекти шартномадаги суммани тўлаш ҳақида ёзма равишда талабнома олганидан кейин уч ой мобайнида тўлай олмаган бўлса;

-- қарз мажбуриятларининг қиймати хўжалик юритиш субъекти мол-мулкининг қийматидан ошиб кетса;

-- хўжалик юритиш субъекти иқтисодий жиҳатдан ночор аҳволга тушиб қолганлигини ўзи эътироф этса.

* * *

Жисмоний шахслар ҳам банкрот бўлиши мумкин экан, шу ҳақда маълумот берсангизлар.

Х. ШИРИНОВ,
Наманган вилояти.

-- Жисмоний шахслар тегишли давлат органларидан расмий равишда рўйхатдан ўтиб, тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланаётган бўлсалар ва ушбу фаолият юзасидан қарзини уза олмай, ночор аҳволга тушиб қолсалар, улар банкрот деб эътироф этилиши мумкин.

Юридик шахс тузмаган ҳолда тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланаётган жисмоний шахслар ўз мажбуриятлари юзасидан ўзларининг жами мол-мулклари билан жавобгар бўладилар.

* * *

«Банкротлик тўғрисида»ги республикамиз Қонунида санация тўғрисида ҳам сўз боради. Ушбу атаманинг моҳияти нимадан иборат?

М. ЧОРИЕВ,
Қарши шаҳри.

-- Санация -- бу, оддий қилиб айтганда, ночор аҳволга тушган қарздорга ўз иқтисодий салоҳиятини тиклаб олиши учун берилган имкониятдир. Қарздор иш қўзғатилганлиги тўғрисида суднинг ажримини олгандан сўнг ночор аҳволдан чиқиб кетиш учун имконияти бор ёки йўқлигини таҳлил қилади. Агар бундай имконият мавжуд деб ҳисобланса (масалан, кредиторлар ёки бошқа шахслар молиявий ёрдам беришмоқчи бўлишса), уни исботловчи далилларни мажлис ўтказиш кунига қадар хўжалик судига тақдим этиши керак. Суд бундай далилларни кўриб чиқиб, унинг асослантирилганлигига ишонч ҳосил қилгач, санация тайинлаш мақсадга мувофиқ эканлиги тўғрисида ажрим чиқаради. Ажрим чиқарилгандан сўнг санация қатнашчилари йиғилиш ўтказишиб, битим ишлаб чиқишлари шарт. Битим имзолангандан кейин 10 кун ичида хўжалик судига топширилади. Тақдим этилган битимга асосан хўжалик суди санация ўтказиш тўғрисида ажрим чиқаради. Санациянинг умумий муддати 18 ойдан ошмаслиги лозим. Агар санация самара бермаса, суд корхонани банкрот деб эълон қилади.

(Жавоблар республика Олий хўжалик суди ходимлари билан ҳамкорликда тайёрланди).

• Қонун мезони адолатдир

АНДИШАСИЗЛИК

Ёҳуд масъул бир раҳбарнинг бу «фазилати» бир ходим ва жамоа аъзоларига етказган маънавий-иқтисодий зарари хусусида

Дафъатан унинг тили калимага келмай қолди. Қулоқларига ишонмай, ҳанг-манг бўлиб турарди. Шунча йиллик куйиб-пишиб қилган меҳнатлари эвазига эшитгани шуми? Жонажон корхонам, азиз иш жойим, дея елиб-югурганларининг сийловими бу? Бош директорнинг ўринбосари Яхшибой Ёмонқулов ҳозиргина уни чақириб:

— Тамара Темуровна, Сизни бўлим бошлиғининг ўринбосарлигига ўтказиш тўғрисида кўрсатма бор, ариза ёзинг, — деди.

— Бирор сабаб борми? — лол қолиб сўради Тамара Гапоненко.

— Айтдим-ку, хўжайиннинг буйруғи шундай деб.

— Ариза ёзмайман, — деди Тамара Темуровна. — Ишимда камчилик, хато бўлса — кўрсатинглар.

Шундай рад жавобини бериб, у хизмат хонасига қайтиб келди-ю, беҳол ўтириб қолди. Бутун ўтган йиллар хаёлидан лип-лип ўта бошлади, қизғин меҳнат фаолиятини эслагани сари камситилган сезаверди, хўрлиги келди.

Ҳикоя. «Тошкентда ўқидим, Наманган мактабларида чет тилидан сабоқ бердим, аспирантура, Олий комсомол мактабида таҳсил кўрдим. Сергели тумани эндигина тикланаётган йиллари ўша ерда ишладим. 1979 йили Тошкент трактор заводи кадрлар бўлимининг бошлиғи вазифасига таклиф қилишди...»

Т. Гапоненко 1983 йилгача шу вазифада ишлади. Шу йиллар мобайнида ёш мутахассислар ишга кўплаб жалб қилинди, малакали миллий ишчи, муҳандис-техник кадрларни вояга етказишга эътибор кучайтирилди. Қисқаси, ўша йиллари тракторсозлик корхонасида миллий кадрлар салмоғи 6 фоиздан 37 фоизга кўтарилди. Ишчан ва тадбирли, изланувчан ва ташаббускор ходим сифатида танилган Тамара Гапоненкони «Ўзбекистон қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасига бош директорнинг кадрлар ва маиший масалалар бўйича ўринбосари вазифасига ўтказишди.

Орадан ўн йил ўтгач, уни қадрдон корхонасига таклиф қилишди. Гапоненко яна кадрлар бўлимининг бошлиғи бўлиб ишлай бошлади. Ҳамма иш рисоладагидек бораётган эди. Аммо 1994 йил 8 сентябрда бирлашма бош директорлигига Шавкат Атҳамович Алимов тайинланди. Беш кун ўтиб-ўтмасдан бош директорнинг кадрлар бўйича янги ўринбосари тайинланди. Я. Ёмонқулов шу мансаб курсисига ўтиргач, учинчи куниёқ юқоридаги «таклиф»ни ўртага қўйди. Рад жавоб олиб ҳам тинчимади. Ҳар куни эрталаб ва кечки пайт қўнғироқ қилиб, «Гапоненко, аризангиз қани?» деб қийин-қистовга олишни қўймади. Хизмат юзасидан ҳузурига кириб борса ҳам биринчи саволи шу бўларди.

Ҳикоя. «Бунчалик қисталанг қилишганининг тарихи бор. Шавкат Алимов Тошкент қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводида комсомол ташкилотчиси эди, 1990 йили трактор заводи касаба қўмитасининг раислигига тавсия этишди. Бироқ у сайловда ўтмади, кўпчилик қарши овоз берди».

Бу нима? Адоват, гина, кек сақлашлар қалашиб, ҳусумат шунчалик тус оладими?

Давр айланиб, Ш. Алимов тракторсозлик корхонаси бош директори курсисини эгаллади. Вақт тиғиз, мамлакатимизда ижтимоий-иқтисодий ислоҳотлар янги кўлам касб этаётган кезлар эди. Корхона олдида ишлаб чиқариш технологияларини янгилаш, ижтимоий-иқтисодий муаммоларни ҳал этиш, малакали тракторсозлар жамоасини сақлаб қолиш масалалари кўндаланг турар эди. Афсуски, янги раҳбар, ишни сурункали ишлаб келаётган, ўз ишини яхши биладиган ходимларни силталашдан бошлади. 1990 йили касаба ташкилоти йиғилишида юзи шувут бўлганлиги учун шу тариқа ўч олишга киришди.

Лаҳза сайин «Нега ариза ёзмадингиз?» деб силталашлар, «Ишдан кетинг!» деб дағдаға қилишлар, катта-кичик йиғилишу кенгашлардаги ноўрин танбеҳу дашномлардан Тамара Темуровна толиқди. 1995 йил январь ойининг охирларида кадрлар бўлими бошлиғининг ўринбосари вазифасига ўтказилишига рози эканлигини билдириб, ариза ёзиб берди.

Энди тинч қўйишса керак, деб ўйлаган эди. Янгилишди. Я. Ёмонқулов ёнига кадрлар бўлимига бошлиқ қилиб эндигина тайинланган С. Л. Уколов қўшилди, икки кишилашиб Гапоненкони қийин-қистовга олишди. Бора-бора дўқпўписа, ҳийла-найрангда ўз «хўжайинлари»дан ҳам ошиб тушди, ўринбосаридан ишдан кетишни талаб қилмаган куни бўлмай қолди. Пировардида очиқчасига ўтди:

— Бош директорнинг «қора рўйхати»да экансиз, кетақолмайсизми? Одам ҳам шунчалик бўладими?! — деди. — Барибир кетасиз-ку?!

Гапоненко эса ўз сўзидан қайтмади. Ариза ёзмади, ишлайверди.

Кимнинг кимлиги, қиёфаси, афти-ангори шундай асноларда очиқ-ойдин кўринар экан. Охирги чора сифатида йирик бир корхона кадрлар бўлими бошлиғининг ўринбосари штатини қисқартиришга жазм қилишди. Ана энди Гапонеко учун сарсонгарчиликни кўрсангиз. У Тошкент шаҳрининг Мирзо Улуғбек туманида ёрдам сўраб бош суқмаган идора қолмади.

Иккинчи томондан, Гапоненко адолатни тиклаш мақсадида турли идораларга қатнайвергач, тракторсозлик корхонасининг «қилни қирқ ёрадиган» раҳбарлари ҳам тинч ўтиришмади. Ўз нуқсонларини хаспўшловчи ҳужжатларни орқаворотдан тайёрлаб қўябошлашди.

Бу орада Гапоненко яна муросага боришга ҳаракат қилди, ўз корхонасида бошқа ишга ўтказишларини сўраб ариза ёзди, унинг ихтисосига мос бўш ўринлар бўлган бўлинмаларнинг раҳбарлари розилик ҳам беришди. Уларнинг қайдномалари бўлган аризаларни кўтариб Гапоненко Алимов қабулига кирди. Бироқ бош директорнинг эшитгиси ҳам келмади, аксинча, Гапоненко ҳузурида эканлигини ҳам унутиб, селектор алоқаси орқали ўз бўлинмаларига ўтишига розилик берган бошлиқларнинг пўстагини қоқди. Ёмонқуловга эса 14 сентябрдан эътиборан Гапоненкони штат қисқариши бўйича вазифасидан четлатишни буюрди. Бу буйруқ билан Тамара Темуровнани... 21 сентябрда таништиришди.

Ўзбилармонлик, қонунларни писанд қилмаслик шу даражага етдики, катта-кичик идораларнинг масалани қонуний ҳал этиш, адолатни тиклашга оид кўрсатмаларини ҳам инобатга олишмади.

«Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори Ш. А Алимовга.

«Ўзбекистон машинасозлик саноати ходимлари касаба уюшмаси марказий қўмитаси ўтказган текшириш кўрсатдики, фуқаро Т. Т. Гапоненкони заводдан бўшатиш чоғида меҳнат қонунлари қўпол равишда бузилишига йўл қўйилган: касаба қўмитаси ишдан бўшатишга розилик берган пайтда Гапоненконинг бўш вазифаларга ўтказиш тўғрисидаги учта аризасига қайдномаси қўйилган эди.

Т. Т. Гапоненкони ўз ишига тиклаш ёки заводда унга бошқа иш беришни таклиф қиламиз.

Касаба уюшмаси марказий қўмитаси раиси Ш. Одилов. 1995 йил 13 ноябрь».

Афсуски, ғоят одобли мазмундаги бу таклифга Алимов қулоқ осмади. 23 декабрда эса, Ўзбекистон Республикаси Меҳнат вазирлигининг Давлат ҳуқуқ нозирлиги шу маънода Алимовга мурожаат этди. Бу хат ҳам эътиборсиз қолдирилди. Ёки мана бу хатни ўқиб кўринг:

«Тошкент трактор заводи» бирлашмасининг бош директори Ш. Алимовга. 1995 йил 14 сентябрдаги 69-к-сонли буйруқ билан кадрлар бўлими бошлиғининг ўринбосари Т. Т. Гапоненко штатлар қисқартирилишига кўра бўшатилган.

Текшириш кўрсатдики, ишдан бўшатиш чоғида меҳнат қонунлари жиддий бузилган.

Сизга Т. Т. Гапоненкони дарҳол илгариги ишига тиклашни ёҳуд унинг розилиги билан бошқа иш беришни таклиф қиламан. Сизнинг иш туман судида кўрилишига ишорангиз инобатга олинмайди. Уч кунлик муҳлатда натижасини маълум қилинг.

Ўзбекистон машинасозлик ассоциацияси бошқарувининг раиси Т. Собиров. 1996 йил 18 январь».

Буни қарангки, бу мурожаатнома ҳам Алимовга кор қилмайди. Энди яна бир мўътабар идора хатини эътиборингизга ҳавола қиламиз:

«Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директори Ш. А. Алимовга. «Ўзқишхўжаликмашхолдинг» компанияси бошқарувининг раиси Ю. Ф. Пайгинга.

Олий Мажлиснинг Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили ҳузуридаги Фуқароларнинг конституциявий ҳуқуқлари ва эркинликлари комиссиясига фуқаро Т. Т. Гапоненко ўз меҳнат ҳуқуқлари топталгани-ғайриқонуний асосда ишдан бўшатилиши ва вазифасига тиклаш ёки заводда бошқа иш бериш ҳусусидаги илтимоси асоссиз рад этилаётгани тўғрисида мурожаат қилди.

Т. Т. Гапоненконинг аризаси, ўтган текширишларнинг тақдим этилган ҳужжатларини кўриб чиқиб, Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси кенгаши билан келишган ҳолда амалдаги меҳнат қонунларига биноан Т. Т. Гапоненкони илгариги вазифасига тиклашни ёки унга «ТТЗ»да бошқа иш беришни таклиф қиламиз.

Кўрилган чоралар ҳақида ўн кунлик муддатда Фуқароларнинг конституциявий ҳуқуқлари ва эркинликлари комиссиясига маълум қилинсин.

С. Рашидова. 1995 йил 28 март».

Бу хатни олгач, кадрлар бўлими бошлиғи С. Уколов мазкур комиссияга мурожаат қилиб, Гапоненкони барча ҳужжатларни тақдим этмаганликда айблади, масалани комиссияда кўриб чиқишни сўради. Бу орада Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси кенгашининг меҳнат ҳуқуқи нозирлари ҳам Т. Т. Гапоненкога нисбатан юз берган адолатсизликка барҳам бериш масаласи билан шуғулланмоқда эдилар. Олий Мажлис комиссиясининг 29 апрелдаги йиғилишида улар ҳам ўз нуқтаи назарларини баён қилишди. Уколов эса бирор-бир жўяли гап айтолмади. Комиссия ўз қарорида Гапоненкони вазифасидан бўшатиш амалдаги қонунлар қўпол равишда бузилган ҳолда амалга оширилганлигини яна бир бор таъкидлади. Федерация кенгашининг ТТЗ ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директорига Ўзбекистон Республикаси қонунлари асосида Т. Т. Гапоненкони вазифасига тиклашни талаб қилиб тақдимнома беришга доир қарори қўллаб-қувватланди. Шундан кейин ҳам Алимов эгардан тушмади. Андишасизлик қилиб, нуфузли идора ва ташкилотлар қарорини инобатга олмади. Охири Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси кенгашининг Бош меҳнат ҳуқуқи нозири Ҳамидулла Пиримқулов меҳнат тўғрисидаги қонунларни бузганлик учун «ТТЗ» бош диретори Ш. А. Алимовга жарима солиш тўғрисидаги қарорини имзолади. Ушбу қарорда тўрт масалада Гапоненкога нисбатан ноқонуний иш тутилгани асослаб берилди, касаба уюшмалари идораларига қонунда берилган ҳуқуққа асосланиб, корхона маъмуриятидан йўл қўйилган қўпол хатоларни тузатиш талаб қилинди.

Буни қарангки, шундан кейин ҳам иш чўзилаверди. Алимов ва унинг лаганбардорлари Мирзо Улуғбек тумани ва Тошкент шаҳар прокуратурасида иш текширишда эканлигига шаъма қилиб, чалғитаберишди. Дарҳақиқат, Гапоненко бу даргоҳларга кўп қатнаган, лекин нажот топмаганди. Аксинча, шаҳар прокурори директорга маъмурий жарима солиш ҳусусидаги қарорга протест билдириб, тақдимнома киритди. Шунинг учун Касаба уюшмалари федерацияси кенгаши масалани ойдинлаштириб бериш учун Ўзбекистон Республикаси прокуратурасига мурожаат этди. У ердан лўнда жавоб олинди:

«Ўзбекистон Республикаси Касаба уюшмалари федерацияси кенгашининг бош меҳнат ҳуқуқи нозири Ҳ. Пиримқуловга:

... Мазкур тақдимнома биз томондан қўллаб-қувватланмади, чунки етарли текширилмаган материаллар асосида киритилган».

Умумий назорат бошқармасининг бошлиғи, 3-класс давлат ҳуқуқ маслаҳатчиси В. Қосимов».

1996 йил 28 июнда бу қарор «ТТЗ»га жўнатилди. 1995 йил 1 июлда сентябрдаги 69-к-сонли ўша маълум буйруқни бекор қилувчи 373-сонли буйруқ чиқарилди. Уни... бош директор ўринбосари И. Великий имзолашига тўғри келди. Тақдир ўйинини қарангки, Гапоненко яна ўз вазифасини бажаришга киришган кунлари Алимов... бош директорликдан четлаштирилди.

Ниҳоят, лойқаланган сув тиний бошлади. Афсуски, бу корхона жамоасига қимматга тушди. Ёлғиз Тамара Темуровна асоссиз ишдан бўшатилиб, бекор юрган кунлари учунгина 35 минг сўм тўланди.

Лекин кераксиз ёзишмаларни айтмайсизми? Турли идоралардаги беҳуда оворагарчиликлар-чи? Гапоненконинг сарсонгарчилиги соғлигига етказилган зарарни баҳолаб бўладими? Беандиша бош директор ва лаганбардор баъзи бошлиқларнинг кирдикорлари корхонадаги маънавий-руҳий муҳитни нечоғлик бузганлиги-чи? Ўринсиз шов-шувлар, миш-мишларни айтмайсизми?

Шундай, каттами-кичикми раҳбар қонунга беписандлик билан иш тутса, юз-тубан кетади, мансабу ҳурматини йўқотади. Зеро, мустақил мамлакатимизда қонунлар устуворлиги учун кураш авж олдирилаверади.

Ж. САЪДУЛЛАЕВ,
Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси кенгаши Матбуот ва ахборот шўъбасининг мудири.

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ва Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги қошидаги Молия ва нархлар илмий-тадқиқот институти

«ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МОЛИЯВИЙ ҚОНУНЛАРИ» БЮЛЛЕТЕНИГА

1997 йил учун обуна эълон қилади.

Бюллетенда, молиявий ҳуқуқ масалаларидан ташқари истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ва рақобатни ривожлантириш, ҳамда сифати паст бўлган товарлар ва хизматларга истеъмолчиларнинг даъволарини кўриб чиқиш ва қондириш амалиёти масалалари кенг миқёсда ёритилади.

1997 йил учун обуна баҳоси — 1800 сўм
Етказиб бериш баҳоси — 1000 сўм
10 та илованинг баҳоси — 750 сўм

Обуна бўлиш учун сиз пулни илмий-тадқиқот институтининг ҳисоб-китоб счётига ўтказишингиз зарур. Ҳисоб-китоб счёти — 000141205, Тошкент шаҳар СҚБнинг Меҳнат бўлимлари, МФО 172627315, корр. счет 300166715.

Мурожаат учун телефонлар: 39-43-75, 39-15-15

Словакиядаги шина ишлаб чиқарувчи "Матадор" акционерлик жамиятининг Ўзбекистондаги бош вакили

"МАТАДОР-Т"

- Тошкент, Самарқанд ва Навоий шаҳарларидаги ўз фирма дўконлари орқали автомобиль шиналари сотади;

- "Матадор" бош корхонасидан 25-40 кун муҳлат ичида келтириб бериш шарти билан улгуржи харид учун буюртмалар қабул қилади;

- биз ўз маҳсулотларимиз сифатига, унда узоқ муддат юра олишингизга, маҳсулотни воситачиларсиз айтган жойингизга етказишга кафолат берамиз.

Манзил: Тошкент ш., Буюк Турон кўчаси, 41;
("Шарқ" нашриёт-матбаа концерни биноси).
Самарқанд ш., Уста Умар Жўрақулов кўчаси, 15.
Телефонлар: Тош. (3712) 33-75-03, 33-50-35, ички тел.: 54-58.

Давлат архитектура-қурилиш қўмитаси Қурилишни ташкил этиш ва иқтисод бошқармаси бошлиғи Марат Носирович Раҳимовга синглиси

Муқаддасхон ИСМОИЛОВАнинг

бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

Ўзбекистон Телерадиокомпанияси жамоаси республика телевидениесининг II-канали директори Н. Саидхоновга ўғли

ҲУСАНЖОНнинг

бевақт вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Ўзбеккино» давлат акционерлик компанияси жамоаси Маркетинг, техник таъминот ва қурилиш бошқармаси бош мутахассиси

Қаҳрамон ҲАКИМОВнинг

вафоти муносабати билан унинг оиласи ва яқинларига таъзия билдиради.

• Футбол

«НЕФТЧИ» — ЎЗБЕКИСТОН КУБОГИ СОҲИБИ

Қанақа мусобақа дастури доирасида бўлмасин, жамоалар мавқеи қандай бўлишидан қатъий назар, «Нефтчи» ва «Пахтакор» жамоалари ўртасидаги учрашув доим муросасиз, кескин курашларга бой бўлган. Шу боис якшанба куни бу икки жамоа ўртасидаги Ўзбекистон кубоги учун финал учрашувига нафақат пойтахтимиздан ва қўшни вилоятлардан, балки Тожикистон, Қирғизистон, Қозоғистондан ҳам кўплаб мухлислар етиб келишди.

Мамлакатимиз футболининг бешинчи мавсуми ана шу ўзига хос икки жамоа ўртасидаги учрашув билан якунланиши ҳам мухлислар учун қувончли бўлди. Шу кунгача «Нефтчи» 44 марта, «Пахтакор» 36 марта биллур соврин учун кураш майдонига чиққан эди. Фарғоналиклар 30 учрашувда ғалаба қозониб, 2 та дурангга эришган ва 12 марта мағлубият аламини тортишганди. Тўплар нисбати — 107:47. «Пахтакор»да эса бу кўрсаткич қуйидагича эди; 28 та ғалаба, 3 та дуранг, 5 та мағлубият, тўплар нисбати — 126:43. Кечаги финал учрашувида майдонга чиққан «Нефтчи» тўпурари Сергей Завальнюк биллур кубок баҳсларида 13 марта тўп киритган бўлса, «Пахтакор» тўпурари Дилмурод Назаров ҳисобида 20 та тўп бор эди. Бу натижалар ҳам икки жамоа ўртасидаги навбатдаги учрашувнинг қизиқарли ўтишидан далолат берарди. Одатда рақибини яхши биладиган ва деярли тенг кучга эга жамоалар бир-

бирига қарши майдонга чиққанда (айниқса, у ҳал қилувчи учрашув бўлса) футболчиларнинг эҳтиёткорлик билан ҳаракат қилиши натижасида дарвозалар кўпинча дахлсиз қолади. «Пахтакор» — «Нефтчи» учрашувида ҳам шундай бўлди. Гарчи ўйин суръати юқори бўлса-да, ҳар икки дарвоза олдида чинакамига хавфли вазиятлар кам содир этилди. Юзага келган бармоқ билан санарли шундай вазиятларда эса ҳужумчилар ҳимоячиларга нисбатан суст ҳаракат қилишди, натижада тўп дарвоза томон эмас, кўпроқ майдон ташқариси томон йўналди. Шунинг учун мутахассислар 120 дақиқа давом этган бу учрашувнинг энг яхши ўйинчилари деб дарвозабонларни кўрсатишди ва П. Бугало ҳамда В. Филиппов махсус соврин билан тақдирланишди. Биллур кубок соҳиби эса пенальтиларни амалга ошириш йўли билан аниқланди. Аввалига бу борада ҳам тенг кураш борди. «Нефтчи»дан С. Ни, Ҳ. Фузайлов, А. Холматов, Ш. Шамсиев, «Пахтакор»дан А. Абдураимов, Н. Ширшов, С. Ходиев, Д. Назаров тўпни дарвозага киритишди. Бешинчи бўлиб пенальти белгисига келган «Нефтчи» ҳужумчиси Сергей Андреев дарвозабонни доғда қолдирди ва фарғоналиклар ҳисобда (5:4) олдинга чиқиб олишди. Ана шундай оғир вазиятда сўнгги зарбани бериш учун тўпга «Пахтакор»нинг тажрибали ўйинчиси эмас, балки ёш футболчи А. Акопянц яқинлашди. Дарвозабон эса унинг тажрибасизлигидан фойдаланиб, тўпнинг йўналишини олдиндан илғай билди ва... «Нефтчи» иккинчи марта Ўзбекистон кубогини қўлга киритди.

Ҳа, мавсум бошида кўпгина ўйинчилар «Нефтчи»ни тарк этганлиги боис бир қатор мутахассислар жамоанинг бу йилги имкониятларини паст баҳолашганди. Шунга қарамасдан, фарғоналик футболчилар ўзларининг нималарга қодирлигини яна бир бор кўрсатишди. Агар жамоа қўлга киритган эътиборли муваффақиятларни ҳисобласак, «Нефтчи» шу кунгача 8 марта совриндор бўлганди. Жамоа ҳисобида тўрт марта мамлакат чемпиони, бир марта Ўзбекистон кубоги соҳиби, мамлакат чемпионати ва МДҲ чемпионлари мусобақасининг «кумуш», Осиё чемпионлари турнирининг «бронза» медали бор эди. Биз жамоани тўққизинчи муваффақият, яъни иккинчи марта Ўзбекистон кубоги соҳиби бўлганлиги билан қутлаймиз. Ўйлаймизки, «Нефтчи» келаси йили Осиё кубок эгалари кубоги баҳсларида ҳам юртимиз спорт шарафини муносиб ҳимоя қилади.

Расул ЖУМАЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

СУРАТДА: «Нефтчи» ярим ҳимоячиси Асад Дўрмоновнинг (6-рақамда) жамоанинг барча тўққиз муваффақиятида улуши бор.

Тиббий тизимни ислоҳ қилувчи ҳужжат

Республика Соғлиқни сақлаш вазирининг биринчи ўринбосари Равшан СУЛТОНОВ билан суҳбат

— Равшан Тўлаганович, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «2000 йилгача бўлган даврда Ўзбекистон Республикаси қишлоқ ижтимоий инфраструктурасини ривожлантириш дастури тўғрисида»ги Қарори қабул қилинганига ҳам деярли 6 ой бўлди. Шу вақт ичида тиббиёт соҳасида қандай ишлар амалга оширилди?

— Ҳукуматимиз олиб бораётган кучли ижтимоий сиёсатни тасдиқловчи муҳим ҳужжат -- Қарор қишлоқ аҳолисининг ижтимоий-маданий турмуш шароитини ҳар томонлама яхшилашга алоҳида эътибор беришга қаратилганлиги билан аҳамиятга моликдир. Унда вазирлигимиз зиммасига ҳам ғоят масъулиятли вазифалар юклатилган. Ҳужжат билан танишиб чиққач, вазирлик қошида махсус ишчи гуруҳи тузгандик. Энг биринчи қилган ишимиз шу бўлдики, вилоятларга текширув гуруҳи юбордик. Улар туман ва қишлоқлардаги мавжуд 6.500 та фельдшер-акушерлик пункти, 450 та қишлоқ участка шифохонаси ҳамда 1.400 та врачлик амбулаторияси иши билан батафсил танишиб чиқдилар. Афсуски, уларнинг аксарият қисмида етарли шарт-шароит яратилмаган: замонавий тиббиёт анжомлари етишмайди, иссиқ сув ва газ, телефон билан таъминланмаган. Айниқса, фельдшер-акушерлик пунктларидаги аҳвол ачинарли. Шунингдек, тиббий хизматга мослаштирилган биноларнинг кўпи эскириб қолган. Савдо ва маиший нуқталар ҳам кўнгилдагидек эмас. Натижада қишлоқ аҳолиси шаҳарликларга нисбатан ижтимоий соҳада анча орқада эди. Бугун эса мустақиллик шарофати билан қишлоқда яшовчиларнинг (улар республика аҳолисининг 60 фоиздан кўпроғини ташкил этади) ижтимоий ҳаётини яхшилаш, юқори поғонага кўтариш учун давлат бюджетидан 1996 йили 27 миллиард сўм маблағ ажратилди. Келгуси йили бу сарф-харажат 30 миллиард сўмга етади.

Шу кунгача махсус лойиҳа бўйича қурилаётган 84 та қишлоқ врачлик пунктининг 50 фоиздан ортиқроғи ишга туширилди. Қолганлари ноябрь ойида тугалланади. Бу соҳада Фарғона, Андижон, Бухоро ва Самарқанд вилоятлари ҳокимликлари жонбозлик кўрсатмоқда.

Шуни алоҳида айтиб ўтиш керакки, 215 та фельдшер-акушерлик пункти, врачлик амбулаторияси таъмирланиб, иссиқ сув, газ ва телефон билан таъминланган қишлоқ врачлик пунктларига айлантирилади. Эрта-индин ана шундай 300 та тиббий пункт иш бошлайди. Уларга биттадан «Тико» автомашинаси олиб бериш орзусидамиз.

2000 йилгача 805 та қишлоқ врачлик пункти қуриб, фойдаланишга топширамиз. Бу йил 420, 1997 йилда эса 620 ўринли шифохона ишга тушади. 2000 йилгача эса 1960 ўринли шифохоналар қурилиши керак.

— Қишлоқ шифокорларининг малакасини ошириш борасида нималар қилинмоқда?

— Шу йилнинг сентябрь ойида Тошкент шифокорлар малакасини ошириш институтида 25 та кафедра ўқитувчилари учун семинар ўтказилди. Машғулотларда АҚШдан келган умумий шифокорлар ўз маърузалари билан қатнашдилар. Амалий машғулотларда иштирок этган юз нафардан ортиқ профессор ва доцентлар Тошкент вилояти, Оҳангарон туманида янги ишга тушган, икки қаватли, замонавий қишлоқ врачлик пункти иши билан танишдилар.

Биринчи октябрдан қишлоқ врачлик пунктлари шифокорлари Тошкентга икки ойлик ўқишга чақирилди. Уларга қишлоқ шароитида, қишлоқ аҳолиси орасида энг кўп учрайдиган хасталикларнинг олдини олиш ва даволаш, касалликнинг биринчи белгиси пайдо бўлиши билан унга тўғри ташхис қўйиш бўйича билим берилади. Улар қишлоқ врачлик пунктлари шифокори, фельдшери, акушеркаси ва эмловчи ҳамшира ҳақидаги Низомни, биринчи ва «Тез ёрдам» кўрсатишда, қандай дори-дармонлар зарурлигини аъло даражада билишлари керак. Вазиримиз Ш. Каримов эса ўз маърузасида уларни қишлоқ инфраструктурасини ривожлантириш ҳақидаги Қарорнинг тарихий аҳамияти ва амалга оширилаётган тадбирлар билан таништирди.

— Ҳали кўпчиликка нотаниш бўлган «умумий шифокор» иборасини тушунтириб, изоҳлаб берсангиз?

— 1960 йилларда бутун дунё умумий шифокорлар тайёрлашга ўтган бир пайтда, собиқ Иттифоқда 86 та мутахассислик ўқитиларди. Натижада шифокорлар инсонни эмас, инсон аъзосини даволовчи бўлиб қолишганди. Бугун, яъни орадан 30 йиллар ўтгач, биз ҳам умумий шифокорлар тайёрлашга қайтдик. Аввало, тайёр шифокорларни қайта тайёрлаяпмиз. Институтларнинг 5-курсида умумий шифокорликка ўқитиляпти. Энди шифокор алоҳида битта соҳа, дейлик, кўз ёки қулоқ мутахассиси эмас, балки камида 12--15 та касалликни даволай оладиган бўлади. Бу қишлоқ шароитида жуда асқотади. Чунки бемор туман марказидаги поликлиникага қатнаб, овора бўлмайди, вақт йўқотмайди.

Хуллас, қарордан кўзланган асосий мақсад қишлоқда замонавий тиббий муассасалар барпо этиш, уларни зарур асбоб-анжомлар билан таъминлаш, танлов асосида юқори малакали мутахассислар юбориш, ҳар бир фуқарога сифатли ва маданий тиббий хизмат кўрсатишдан иборат. Юртбошимизнинг «Ўзбекистоннинг келажаги қишлоқ хўжалигига ҳам боғлиқдир» деган сўзларини унутмаслигимиз керак.

Қарорнинг чиқиши ва амалга оширилиши бирламчи тиббий тизимни ислоҳ қилишга имконият яратиб берди. Бунга МДҲ давлатлари ҳам катта қизиқиш билан қараяпти. Қишлоқ ижтимоий инфраструктурасини ривожлантириш соҳасида бошланиб кетган кенг кўламли ишлар уларни ҳам ҳайратлантирмоқда.

Бугун истиқлол ва тарихий қарор туфайли қишлоқни шаҳар даражасига етказиш ҳаракати яна қайтадан бошланди. Бу ишда фаол қатнашиш ҳар биримизнинг вазифамиздир.

«Халқ сўзи» мухбири
Гулчеҳра ЙЎЛДОШЕВА
ёзиб олди.

СИЗЛАРНИ ҚИЗИҚАРЛИ ЎЙИНЛАР КУТМОҚДА

Маълумки, шу йилнинг декабрь ойида Бирлашган Араб Амирликларида футбол бўйича Осиё кубоги учун Х1 мусобақалар бўлиб ўтади.

Унда Осиё ўйинларининг чемпиони — Ўзбекистон миллий терма командаси иштирок этади. Команда таркибида Миржалол Қосимов, Игор Шквирин, Азамат Абдураимов, Олег Шацких ва бошқа таниқли футбол усталари бор. Ўзбекистон терма командаси 6 декабрь куни хитойлик футболчилар билан, 9 декабрь куни Япония командаси билан, 12 декабрь куни Сурия терма жамоаси билан куч синашади.

ЎзА мухбирига маълум бўлишича, Ал-Айн шаҳридаги стадионнинг минбарларида туриб Ўзбекистон командасини шахсан қўллаб-қувватлашни истаган юртдошларимизнинг бу юртга сафари ташкил этилади. Уларни Бирлашган Араб Амирликларига шинам авиалайнерда олиб бориш, қулай меҳмонхоналарга жойлаштириш, икки марта овқатлантириш ҳамда мусобақаларга олиб бориш учун автобус хизмати кафолатланади.

Футбол мухлисларини уч, тўрт ва беш юлдузли меҳмонхоналар кутмоқда. Улар Яқин Шарқдаги энг гўзал мамлакатлардан бири — Бирлашган Араб Амирликларининг диққатга сазовор жойларини томоша қилиш, тунги балиқ ва қисқичбақа овида, маданий тадбирларда иштирок этиш имкониятига эга бўладилар. Улар Абу Даби ва Дубай сингари гўзал шаҳарларда ўтказиладиган мусобақаларнинг ўзлари истаганини томоша қилиши мумкин. Лекин энг муҳими — Осиё кубоги ўйинларини бориб кўриш учун жуда кўп буюртмалар олинган Хитой, Япония ва бошқа мамлакатларнинг футбол мухлислари каби спортчиларимизни руҳлантириш, мусобақалар чоғида уларни қўллаб-қувватлашдир.

Бундан ташқари, ҳар бир сайёҳ лотереяга қўйиладиган учта хорижий енгил машинадан бирини олиш имконига эга. Лотерея ўйини йўлланма рақамлари бўйича ўтказилади. Ҳар бир футбол ишқибозига футбол майкаси, бош кийим, Ўзбекистон рамзи туширилган сумкалар берилади. Ўзбекистон футболи шарафини ҳимоя қилишни ўзига фахр деб билган чин футбол ишқибозларини бу ватанпарварлик тадбирида фаол иштирок этишга чақирамиз. **Маълумот олиш учун Тошкентдаги қуйидаги телефонларга қўнғироқ қилинг: 41-51-51, 41-59-52.**

"БИ-ЭЛ-МОТОРС"
Республикада энг арзон нарх.
ЭЛЕКТР ДВИГАТЕЛЬ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БЎЙИЧА ЕТАКЧИ КОРХОНАЛАРДАН БИРИ - БИШКЕК ЭЛЕКТР-МАШИНАСОЗЛИК ЗАВОДИНИНГ РАСМИЙ ВАКИЛИ.
ДАО, ДАСМ, ДАО-Ц
(кир ювиш машиналари, чангютгичлар учун).
ТХИ 90/49 КИМЁВИЙ НАСОСЛАР.
НВ 50/50 НЕФТЬ НАСОСЛАРИ. ГНОМ 10-10, ЭЦВ НАСОСЛАРИ.
ҚИРҒИЗИСТОН МАҲСУЛОТЛАРИ:
АСБОЦЕМЕНТ ҚУВУРЛАР
/ДИАМЕТРИ 150-500 мм/.
ШИФЕР.
Чўктирма насосларнинг "Каскад" бошқарув станциялари.
Ўзбекистондан маҳсулот етказиб берувчилар билан ҳамкорлик қилишга тайёрмиз.
Манзил: Тошкент ш., Уста Ширин кўчаси, 117 (Агрегат заводи ҳудудида).
Телефонлар: (3712) 48-29-42, 48-28-74. Факс: 48-19-40.

Тадбиркорлар диққатига!
Очиқ турдаги
"Ўзбекхиммаш"
акционерлик жамияти
1996 йил 15 октябрдан
бошлаб халқ истеъмол молларини сотмоқда.
40 фоизгача
Маҳсулот қандай миқдорда харид қилиниши ва тўлов шаклига қараб 40 фоизгача ўзгарувчан сийлов усули қўлланилмоқда.
Манзил: 702108, Чирчиқ ш., Менделеев кўчаси, 2.
Телефон: (37171) 6-57-96.

Қозоғистоннинг шимолий вилоятларидаги асосий ғалла ишлаб чиқарувчи
"Одил" фирмаси
(Ўзбекистон Республикаси)
Ўзбекистон ҳудудида ғалла сотишни йўлга қўйганлиги муносабати билан корхоналар, бирлашмалар ва юридик шахсларга мурожаат этади.
Тўлов: ғалла Ўзбекистон ҳудудига киргандан кейин.
Унутманг! Бизда энг арзон нарх.
Тел.: 56-14-07, 33-56-79.
Факс: 56-59-76.

UZDUNROBITA
cellular

"Ўздунробита" Қ.К.
абонентларга хизмат кўрсатишни яхшилаш ва Ўзбекистон Республикаси аҳолисининг уяли телефон хизматига нисбатан ўсиб бораётган талабини тўлароқ қондириш мақсадида комфорт хизмат соҳаларини кенгайтиришга қаратилган чораларни мунтазам кўриб бормоқда.
"Ўздунробита" қўшма корхонасининг маълумот-ахборот хизмати 30-09-09 телефон рақами орқали кечаю-кундуз ишлаши жорий этилди.
Юзага келаётган ҳар қандай масалалар бўйича исталган вақтда маълумот-ахборот хизмати кўрсатиш кафолатланган.
Қўнғироқ қилинг! Бунинг учун ҳақ олинмайди.
"Ўздунробита" Қ.К.

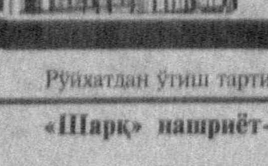
ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Анвар ЖЎРАБОЕВ.

БЎЛИМЛАР:
Парламент 33-57-34;
Хатлар 33-07-48;
Мерос ва қадриятлар 36-29-89;
Қишлоқ хўжалиги 36-07-94;
Иқтисодиёт 36-36-65;
Маънавият 36-35-60;
Тунги муҳарририят 33-10-28.
Эълонлар 36-09-25, Вахтёр-33-10-60

• МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир —И. Ўтбосаров.
Навбатчи — А. Абдураҳмонов.
Мусаҳҳиҳ — Ш. Режапов.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001 Буюртма Г. — 0580 31671 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2 **Босишга топшириш вақти—21.00** **Таҳририятда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.**

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Босишга топширилди — 21.30

1 2 3 4 5 6